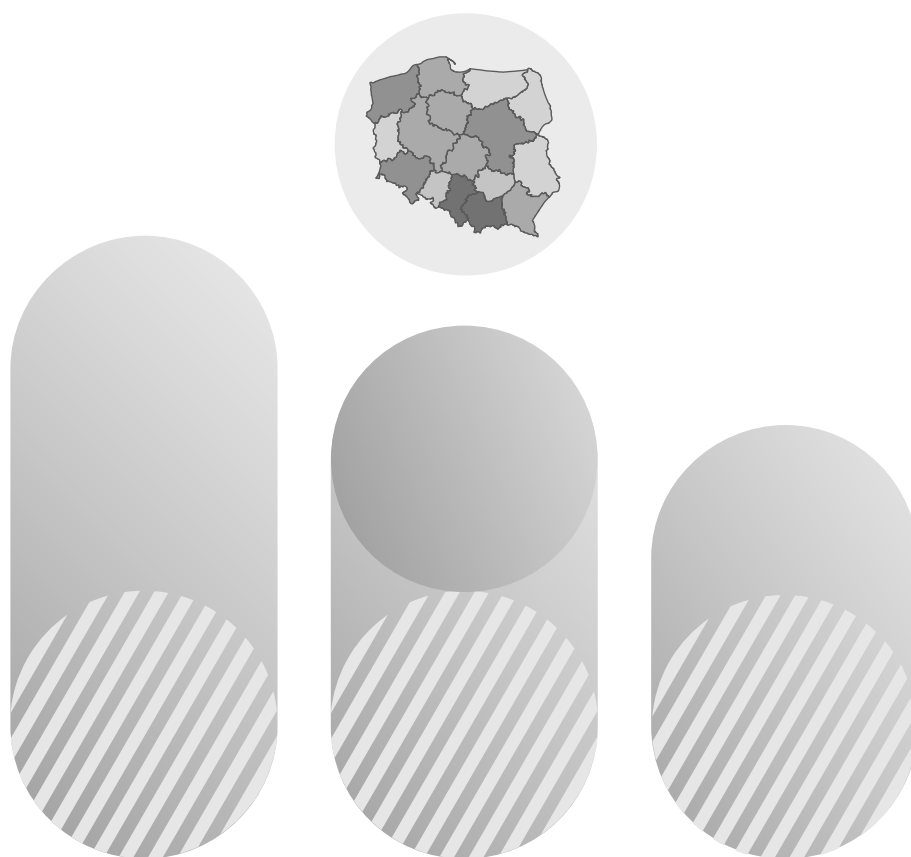

Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2024 r.

Area and population in the territorial profile in 2024

Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2024 r.

Area and population in the territorial profile in 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów
Statistics Poland, Programming, Coordination of Statistical Surveys and Registers Department

Zespół autorski:

Editorial team

Ewa Kacperczyk, Katarzyna Ciesielska, Grzegorz Hernik, Urszula Matysek-Zdun

Kierujący

Supervisor

Ireneusz Budzyński – zastępca dyrektora departamentu
deputy director of department

Prace redakcyjne, opracowanie graficzne i tłumaczenie

Editorial work, graphics and translation

Departament Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów
Statistics Poland, Programming, Coordination of Statistical Surveys and Registers Department

Prace projektowe i przetwarzanie danych

Data processing

Małgorzata Marczak
Centrum Informatyki Statystycznej
Statistical Computing Centre

Publikacja dostępna na stronie stat.gov.pl

Publication available on website stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja stanowi kolejną, wydawaną w cyklu rocznym od 1984 roku, prezentację danych o powierzchni i liczbie ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego. Publikacja dostępna jest wyłącznie w wersji elektronicznej na stronie internetowej GUS-u <https://stat.gov.pl>.

Celem opracowania jest zaprezentowanie aktualnych danych o powierzchni kraju, liczbie ludności i gęstości zaludnienia na różnych poziomach agregacji, wynikających z wprowadzanych corocznie zmian w podziale terytorialnym kraju oraz zmian w stanie zaludnienia.

Niniejsza publikacja została podzielona na część opisową, w której znajdują się informacje na temat m. in. źródeł danych, uwag metodologicznych oraz syntetyczny opis danych uwzględniający odniesienie do poprzedniego roku (wg stanu na dzień 1 stycznia). W odrębnym dokumencie znalazła się część tabelaryczna, gdzie do Państwa dyspozycji oddajemy zbiór tablic, w których dane o powierzchni i ludności zostały przedstawione w układzie: województw, powiatów i gmin, a także w ujęciu różnorodnych przekrojów m.in. rodzajów jednostek (charakter gmin), grup jednostek o określonej powierzchni/liczbie ludności czy terenów wiejskich/miast.

W imiennych wykazach jednostek, poszczególnym pozycjom przypisano lokaty, jakie zajmują pod względem powierzchni i liczby ludności w ogólnej zbiorowości jednostek danego rodzaju. W wykazie gmin oznaczono także:

- jednostki o największej/najmniejszej powierzchni i liczbie ludności w obrębie każdego województwa oraz
- jednostki, na terenie których zlokalizowane są przejścia graniczne.

Ponadto, odrębna tablica została poświęcona zmianom w podziale terytorialnym, które zaszły w okresie od 2 stycznia 2023 r. do 1 stycznia 2024 r.

Odpowiadając na potrzeby odbiorców dotyczące zawartości tej publikacji, dziękujemy wszystkim osobom i instytucjom za zgłaszanie uwag, które mogą przyczynić się do udoskonalenia jej kształtu.

Zastępca Dyrektora Departamentu
Programowania, Koordynacji Badań i Rejestrów
Ireneusz Budzyński

Warszawa, lipiec 2024 r.

PREFACE

This publication is the subsequent published in the annual cycle since 1984, containing information about area and population within particular units of territorial division. The publication is available only in the electronic version on the Statistics Poland website <https://stat.gov.pl/en/>.

The aim of the study is to present current data on the area of the country, population and population density at various levels of aggregation, resulting from changes introduced annually in the territorial division of the country and changes in the state of population.

This publication has been divided into a descriptive part, which contains information on among others, data sources, methodological notes and synthetic description of the data including a reference to the previous year (as of 1 January). In a separate document, there is a tabular part, where we place a collection of tables at Your disposal. Tables present data on area and population in the profile of: voivodships, powiats and gminas, as well as in terms of various cross-sections, i.a. types of units (character of gminas), groups of units with a specific area/population, or rural areas/cities.

In lists of units, voivodships, powiats, cities with powiat status, gminas and towns are assigned ranking positions that they occupy in terms of area and population in the general group of units of particular types. The list of gminas also includes:

- units with the largest and the smallest area and population in particular voivodships, as well as
- the names of gminas where state border crossings are located.

In addition, a separate table was dedicated to changes in the territorial division that took place from 2 January 2023 to 1 January 2024.

Responding to the recipients' needs regarding the content of this publication, we will be grateful for any comments or suggestions that may contribute to a further improvement in the quality and development of the publication in subsequent editions.

Deputy Director of Programming
Coordination of Statistical Surveys
and Registers Department
Ireneusz Budzyński

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty	8
Symbols and main abbreviations.....	8
Wstęp	9
Introduction	10
Synteza	11
Executive summary	22
Uwagi metodologiczne	31
Methodological notes.....	32

Wykresy w tekście „Synteza”

Charts in text “Executive summary”

Wykres 1. Zmiany powierzchni gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wg województw w 2024 r.	14
Chart 1. Changes in the area of rural and urban-rural gminas by voivodships in 2024.....	25
Wykres 2. Miasta utworzone w 2024 r. wg powierzchni i województw.	14
Chart 2. Cities created in 2024 by area and voivodships.	25
Wykres 3. Zmiana liczby ludności wg województw w 2024 r.	16
Chart 3. Change in population by voivodships in 2024.....	26
Wykres 4. Odsetek miast na prawach powiatu, w których w 2024 r. nastąpiła zmiana gęstości zaludnienia wg rodzaju zmiany.....	20
Chart 4. Percentage of cities with powiat status in which there was a change in population density in 2024 by type of change.....	29
Wykres 5. Odsetek powiatów, w których w 2024 r. nastąpiła zmiana gęstości zaludnienia wg rodzaju zmiany.	20
Chart 5. Percentage of powiats in which there was a change in population density in 2024 by type of change.	29

Mapy w tekście „Synteza”

Maps in text “Executive summary”

Mapa 1. Gminy i województwa objęte zmianami w podziale terytorialnym w 2024 r.	12
Map 1. Gminas and voivodships with territorial changes in 2024.....	23
Mapa 2. Zmiana liczby ludności w powiatach (2023 = 100).	17
Map 2. Change in population in powiat level units (2023 = 100).	27
Mapa 3. Gęstość zaludnienia i liczba osób (w tysiącach) w podziale na tereny wiejskie i miasta w 2024 r. wg województw.	19
Map 3. Population density and number of people (in thousands) divided into rural areas and cities in 2024 by voivodships.	28

Spis tablic dostępnych w formacie Excel

List of tables in Excel file

1. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według województw
Area, population and ranking positions by voivodships
2. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według powiatów i miast na prawach powiatu
Area, population and ranking positions by powiats and cities with powiat status
3. Powierzchnia i ludność powiatów i miast na prawach powiatu według województw
Area and population of powiats and cities with powiat status by voivodships
4. Powierzchnia i ludność według rodzaju gmin w przekroju województw
Area and population by the types of the gminas by voivodships
5. Powierzchnia i ludność w miastach oraz liczba miast powyżej 20 tys. mieszkańców według województw
Area and population in towns and number of towns with more than 20 thous. inhabitants by voivodships
6. Powierzchnia i ludność na terenach wiejskich oraz liczba miejscowości wiejskich według województw
Area and population on rural territories and number of rural localities by voivodships
7. Powiaty i miasta na prawach powiatu według powierzchni w przekroju województw
Powiats and cities with powiat status by area by voivodships
8. Gminy według powierzchni w przekroju województw
Gminas by area by voivodships
9. Miasta według powierzchni w przekroju województw
Towns by area by voivodships
10. Tereny wiejskie według powierzchni w przekroju województw
Rural territories by area by voivodships
11. Powiaty i miasta na prawach powiatu według powierzchni i liczby ludności
Powiats and cities with powiat status by area and population
12. Gminy według powierzchni i liczby ludności
Gminas by area and population
13. Przeciętna powierzchnia i liczba ludności w powiatach i miastach na prawach powiatu według województw
Average area and population in powiats and cities with powiat status by voivodships
14. Przeciętna powierzchnia i liczba ludności w gminach według województw
Average area and population in gminas by voivodships
15. Powiaty i miasta na prawach powiatu według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Powiats and cities with powiat status by population density by voivodships
16. Gminy według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Gminas by population density by voivodships
17. Miasta według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Towns by population density by voivodships
18. Tereny wiejskie według gęstości zaludnienia w przekroju województw
Rural territories by population density by voivodships
19. Zestawienie liczby jednostek podziału terytorialnego według województw
Number of territorial division units by voivodships
20. Zmiany podziału terytorialnego w okresie od 02.01.2023 r. do 01.01.2024 r.
Changes in territorial division in period from 2 January 2023 to 1 January 2024

21. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według gmin
Area, population and ranking positions by gminas
22. Powierzchnia, ludność oraz lokaty według miast
Area, population and ranking positions by towns
23. Największe i najmniejsze jednostki podziału terytorialnego
The biggest and the smallest units of territorial division

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH I WAŻNIEJSZE SKRÓTY

SYMBOLS AND MAIN ABBREVIATIONS

Symbol Symbol	Opis Description
(-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
Znak (↑)	oznacza gminę o najwyższej wartości cechy indicates gmina with the highest value of characteristic
Znak (↓)	oznacza gminę o najniższej wartości cechy indicates gmina with the lowest value of characteristic

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys. thous.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
ha	hektar hectare
woj.	województwo voivodship
pow.	powiat powiat
m.st.	miasto stołeczne Capital City
M.st.	miasto stołeczne, na prawach powiatu Capital City, with powiat status
gm.	gmina gmina
m.	miasto (gmina miejska) town (urban gmina)
M.	miasto na prawach powiatu city with powiat status
m.n.p.p.	miasto na prawach powiatu city with powiat status
Dz. U.	Dziennik Ustaw Journal of Laws
poz.	pozycja item

WSTĘP

Niniejsza publikacja została opracowana w oparciu o dane i informacje wg stanu w dniu 1 stycznia 2024 r., pochodzące z następujących źródeł:

- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 1998 r. Nr 157, poz. 1031 z późn. zm.),
- dwóch rozporządzeń Rady Ministrów: z dnia 25 lipca 2022 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. z 2022 r. poz. 1597) oraz z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedziby władz gminy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1472),
- danych o powierzchni jednostek podziału terytorialnego kraju, udostępnianych przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii na stronach: <https://dane.gov.pl> i <https://www.gov.pl/web/gugik/sprawozdania-i-zestawienia>,
- danych o liczbie ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego kraju pozyskanych z Departamentu Badań Demograficznych GUS,
- danych o lokalizacji przejść granicznych, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów (Dz. U. z 2022 r., poz. 2858), rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz. U. 2022 poz. 2670), Obwieszczeniu Prezesa Rady Ministrów (Dz. U. 2023 poz. 518), Obwieszczeniu Ministra Spraw Wewnętrznych (M.P. 2015 poz. 636) oraz w decyzji Rady z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen w Republice Czeskiej, Republice Estońskiej, Republice Łotewskiej, Republice Litewskiej, Republice Węgierskiej, Republice Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republice Słowenii i Republice Słowackiej (Dz. U. Unii Europejskiej z dn. 8 grudnia 2007 r. L 323/34).

INTRODUCTION

This publication has been prepared basing on data and information as of 1 January 2024, from the following sources:

- Regulation of the Council of Ministers of 15 December 1998 on detailed principles of running, using and making available the territorial register and related to it obligations of the state administration agencies and the self-government entities (Journal of Law from 1998 No 157, item 1031 with amendments),
- Regulation of the Council of Ministers of 25 July 2022 (Journal of Law item 1597) on establishing boundaries of some gminas and cities, and granting certain localities with the city status and the Regulation of the Council of Ministers of 27 July 2023 (Journal of Law item 1472) on establishing boundaries of some gminas and cities, granting certain localities with the city status, changing the name of the gmina and the headquarters of the gmina authorities.
- data on the area of the units of territorial division of the country made available by the Head Office of Geodesy and Cartography on websites: <https://dane.gov.pl> and <https://www.gov.pl/web/gugik/sprawozdania-i-zestawienia>,
- data on population in particular units of territorial division obtained from the Demographic Surveys Department of Statistics Poland,
- data on location of border crossings, specified in the Regulation of the Council of Ministers (Journal of Law of 2022, item 2858), the Regulation of the Minister of Interior and Administration (Journal of Law of 2022, item 2670), the Announcement of the Prime Minister (Journal of Law of 2023, item 518), the Announcement of the Minister of Interior (Official Journal of the Republic of Poland of 2015, item 636) as well as the Council Decision of 6 December 2007 on the full application of the provisions of the Schengen acquis in the Czech Republic, the Republic of Estonia, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Hungary, the Republic of Malta, the Republic of Poland, the Republic of Slovenia and the Slovak Republic (Official Journal of the European Union of 8 December 2007 L 323/34).

SYNTEZA

Zmiany podziału terytorialnego

Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. w Polsce jest 16 województw, 314 powiatów, 66 miast na prawach powiatu oraz 2 477 gmin: 302 miejskich (w tym 66 gmin mających również status miasta na prawach powiatu), 1 464 wiejskich i 711 miejsko-wiejskich.

W podziale terytorialnym kraju z dniem 1 stycznia 2024 r. wprowadzone zostały zmiany o następującym charakterze:

- zmiana granic 10 gmin położonych w 3 województwach (lubuskim, śląskim i zachodniopomorskim); korekty granic niektórych gmin spowodowały zmiany granic jednostek wyższego rzędu: 6 powiatów i 3 miast na prawach powiatu;
- nadanie statusu miasta 34 miejscowościom wiejskim w województwach:
 - kujawsko-pomorskim – Bobrowniki i Kikół (pow. lipnowski), Gąsawa (pow. żniński),
 - lubelskim – Piszczac (pow. bialski), Turobin (pow. biłgorajski), Czemierniki (pow. radzyński),
 - lubuskim – Brody (pow. żarski),
 - łódzkim – Grabów (pow. łęczycki), Kiernozia (pow. łowicki), Białaczów i Żarnów (pow. opoczyński), Inowódz (pow. tomaszowski), Osjaków (pow. wieluński), Bolesławiec (pow. wieruszowski) i Parzęczew (pow. zgierski),
 - mazowieckim – Maciejowice (pow. garwoliński), Głowaczów i Magnuszew (pow. kozienicki), Ciepiałów i Sienna (pow. lipski), Dobre i Siennica (pow. miński), Osieck (pow. otwocki), Gielniów i Odrzywół (pow. przysuski) i Przytyk (pow. radomski),
 - opolskim – Strzeleczy (pow. krapkowicki),
 - podkarpackim – Bircza (pow. przemyski), Jawornik Polski (pow. przeworski),
 - śląskim – Przyrów (pow. częstochowski),
 - świętokrzyskim – Gowarczów (pow. konecki) i Bogoria (pow. staszowski),
 - wielkopolskim – Rychtal (pow. kępiński) i Mieścisko (pow. wągrowiecki);
- zmiana granic 5 miast leżących na terenie gmin miejsko-wiejskich, położonych w 5 województwach (kujawsko-pomorskim, lubuskim, mazowieckim, wielkopolskim i zachodniopomorskim),
- zmiana nazwy gminy wiejskiej Słupsk w woj. pomorskim.

W efekcie powyższych zmian, w porównaniu z ubiegłym rokiem, wzrosła o 34 (do 711) liczba gmin miejsko-wiejskich i o 34 spadła liczba gmin wiejskich (jest ich 1 464). Liczba miast ogółem wzrosła o 34 nowoutworzonych jednostek (do 1013). Dodatkowo zmianie uległa nazwa 1 gminy (gm. wiejska Słupsk w pow. słupskim w woj. pomorskim zmieniła nazwę na Redzikowo).

Łącznie, wszystkie zmiany wprowadzone na 1 stycznia 2024 r. dotyczyły 12 województw. Graficzną prezentacją jednostek objętych zmianami w podziale terytorialnym jest poniższa mapa (Mapa 1).

Mapa 1. Gminy i województwa objęte zmianami w podziale terytorialnym w 2024 r.

Zmiany powierzchni jednostek podziału terytorialnego

W porównaniu do roku poprzedniego powierzchnia Polski zwiększyła się o 225 ha (z 31 393 136 ha do 31 393 361 ha). Wartość ta stanowi przyrost obserwowany w woj. zachodniopomorskim i jest związana, podobnie jak w poprzednich latach, z dostosowaniem granic jednostek terytorialnych do linii podstawowej morza terytorialnego, wynikającym z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowego przebiegu linii podstawowej, zewnętrznej granicy morza terytorialnego oraz zewnętrznej granicy strefy przyległej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 183). Efektem implementacji przepisów ww. rozporządzenia jest wprowadzenie stosownych zmian do ewidencji gruntów i budynków (dalej: EGiB), która zgodnie z § 6 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2021 r. w sprawie państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1373) stanowi podstawę dla aktualizacji danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (dalej: PRG). W rezultacie tych zmian, przyrost powierzchni (+225 ha) w granicach woj. zachodniopomorskiego dotyczył powiatu koszalińskiego. W pozostałych 15 województwach powierzchnia nie uległa zmianie.

W grupie powiatów ziemskich w stosunku do roku 2023, zmiany w powierzchni wystąpiły w 15 jednostkach – dla 10 jednostek odnotowano wzrost powierzchni, a dla 5 spadek. W 299 powiatach powierzchnia pozostała niezmienną. Największe zmiany miały związek ze zmianami w podziale terytorialnym kraju, wprowadzonymi na podstawie przepisów zawartych w aktach prawnych, przytoczonych we Wstępie do niniejszej publikacji i dotyczyły powiatów: stargardzkiego (+336 ha) i drawskiego (-336 ha) w woj. zachodniopomorskim oraz nowosolskiego (+305 ha), w woj. lubuskim. Kolejna duża zmiana była związana z dostosowaniem granic jednostek terytorialnych do linii podstawowej morza terytorialnego i dotyczyła ww. powiatu koszalińskiego w woj. zachodniopomorskim. Zmiany powierzchni w pozostałych powiatach były niewielkie i wynikały zarówno ze zmian wprowadzonych w podziale terytorialnym (powiat zielonogórski i powiat żagański w woj. lubuskim oraz pow. wodzisławski w woj. śląskim), jak i z procesu uspojniania powiatowych baz danych EGIB (prowadzonych w starostwach) oraz ogólnopolskiej bazy danych PRG pozostającej w gestii GUGiK. Zmiany wynikające z uspojniania baz EGIB i PRG dotyczą powiatów: kłodzkiego (+14 ha), ząbkowickiego (-14 ha) i trzebnickiego (+1 ha) w woj. dolnośląskim, bydgoskiego (-2 ha)

i żnińskiego (+2 ha) w woj. kujawsko-pomorskim, brzeskiego (+5 ha) i nyskiego (-5 ha) w woj. opolskim oraz powiatu słupskiego (+3 ha) w woj. pomorskim.

W przypadku miast na prawach powiatu, ubytek powierzchni będący wynikiem zmian administracyjnych polegających na wyłączeniu z ich granic obszarów przyłączanych do gmin położonych na terenie sąsiednich powiatów ziemskich wystąpił w m.n.p.p. Zielona Góra w woj. lubuskim (-291 ha) oraz Rybnik (-1 ha) i Żory (-1 ha) w woj. śląskim. Cztery miasta na prawach powiatu odnotowały zmianę powierzchni w wyniku procesu uspołniania powiatowych baz danych EGİB oraz bazy danych PRG. Są to m.n.p.p Wrocław (-1 ha) w woj. dolnośląskim, m.n.p.p. Słupsk (-3 ha) w woj. pomorskim oraz m.n.p.p Jaworzno (+1 ha) i m.n.p.p Mysłowice (-1 ha) w woj. śląskim. W sumie, w tej grupie 6 jednostek odnotowało spadek powierzchni, 1 wzrost, a dla 59 powierzchnia nie uległa zmianie względem 2023 r.

W sumie 5,8% jednostek szczebla powiatowego w odniesieniu do ogólnej liczby tego rodzaju jednostek w Polsce odnotowało w 2024 r. zmiany powierzchni.

Zmiany powierzchni na szczeblu gminnym dotyczyły w 2024 r. jednostek każdego rodzaju. Ogółem zmiany powierzchni odnotowano w 37 gminach (spadek powierzchni w 17 jednostkach, wzrost w 20), a w 2 440 gminach powierzchnia nie zmieniła się. Największe zmiany na poziomie gminnym, dotyczące wzrostu powierzchni odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Ińsko (+336 ha) w powiecie stargardzkim w woj. zachodniopomorskim oraz w gminie miejsko-wiejskiej Otyń (+286 ha) w pow. nowosolskim w woj. lubuskim. Obie gminy uczestniczyły w zmianach administracyjnych. Znaczący wzrost powierzchni nastąpił również w 3 gminach położonych w woj. zachodniopomorskim w pow. koszalińskim: miejsko-wiejskich Mielno (+128 ha) i Sianów (+77 ha) oraz w gminie wiejskiej Będzino (+20 ha). Zmiany te były w głównej mierze efektem opisanego wcześniej dostosowania granic jednostek terytorialnych do linii podstawowej morza terytorialnego. Wzrost powierzchni w pozostałych gminach (poniżej 20 ha), z wyjątkiem gm. Nowe Miasteczko w pow. nowosolskim w woj. lubuskim uczestniczącej w zmianach administracyjnych, był efektem przekazania przez poszczególne powiaty aktualnych danych ewidencji gruntów i budynków i aktualizacji na tej podstawie PRG.

Największe spadki odnotowano w gminach uczestniczących w zmianach administracyjnych tj. gm. miejsko-wiejskiej Kalisz Pomorski w pow. drawskim w woj. zachodniopomorskim (-337 ha) oraz w gminach woj. lubuskiego: gm. miejskiej Zielona Góra będącej jednocześnie m.n.p.p (-291 ha) i gm. miejsko-wiejskiej Szprotawa (-19 ha) w pow. żagańskim.

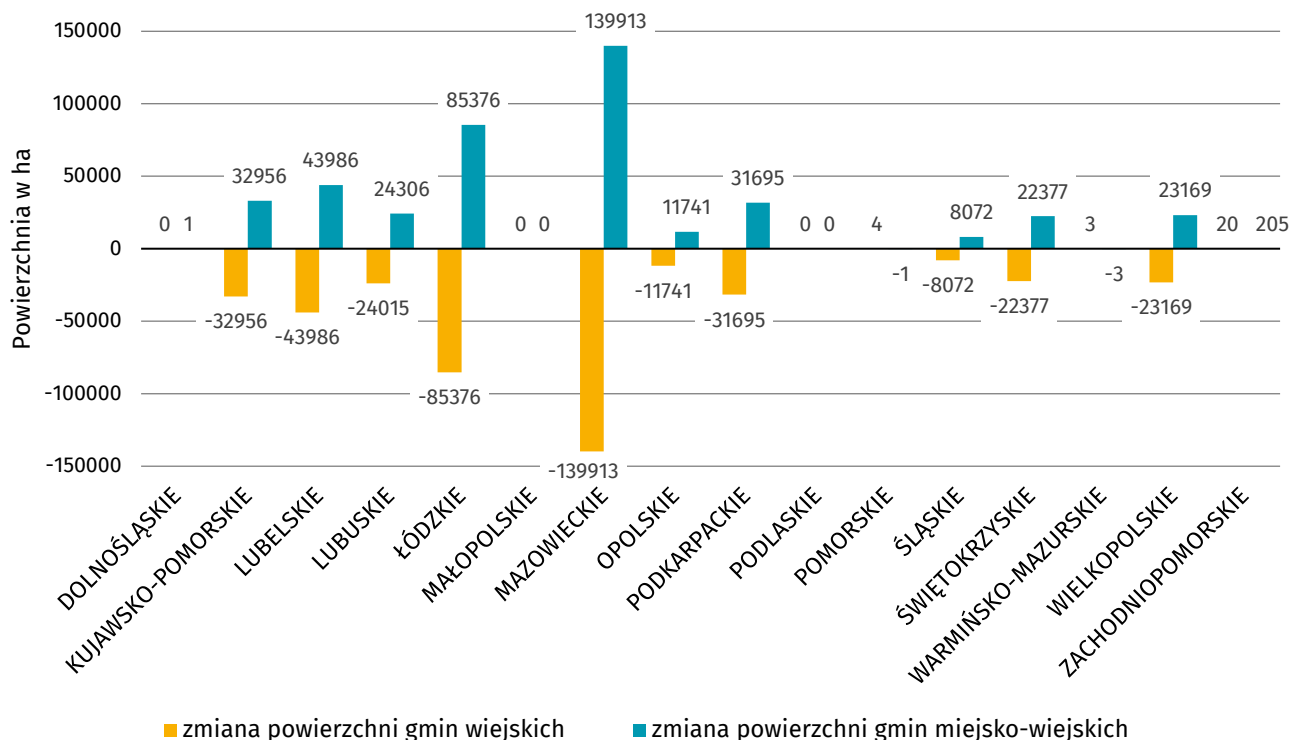
Zmiany powierzchni na poziomie gminnym skutkowały spadkiem powierzchni gmin miejskich o 295 ha, wzrostem powierzchni gmin miejsko-wiejskich o 423 793 ha i spadkiem powierzchni gmin wiejskich o 423 273 ha.

Największy spadek powierzchni wśród gmin miejskich odnotowano w gminach będących równocześnie m.n.p.p tj. w gminach: Zielona Góra (-291 ha) w woj. lubuskim, Słupsk w woj. pomorskim (-3 ha), Wrocław (-1 ha) w woj. dolnośląskim oraz w trzech gminach położonych w woj. śląskim: Mysłowice (-1 ha), Rybnik (-1 ha) i Żory (-1 ha), natomiast wzrost powierzchni gmin miejskich wystąpił tylko w dwóch gminach w woj. śląskim: Rydułtowy w pow. wodzisławskim (+2 ha) oraz Jaworzno (+1 ha) będącym jednocześnie miastem na prawach powiatu. W 13 województwach powierzchnia gmin miejskich nie uległa zmianie.

W grupie gmin miejsko-wiejskich wzrost powierzchni odnotowano w 12 województwach – największy wzrost wystąpił w woj. mazowieckim o 139 913 ha oraz w woj. łódzkim o 85 376 ha. Znaczący wpływ na ten wynik miała zmiana charakteru gmin z wiejskiego na miejsko-wiejski, w związku z nadaniem statusu miasta 11 miejscowości w woj. mazowieckim i 8 miejscowości w woj. łódzkim. Natomiast spadek powierzchni gmin miejsko-wiejskich wystąpił w 2 województwach: warmińsko-mazurskim (-3 ha) i pomorskim (-1 ha), a w województwach: małopolskim i podlaskim nie odnotowano zmian powierzchni.

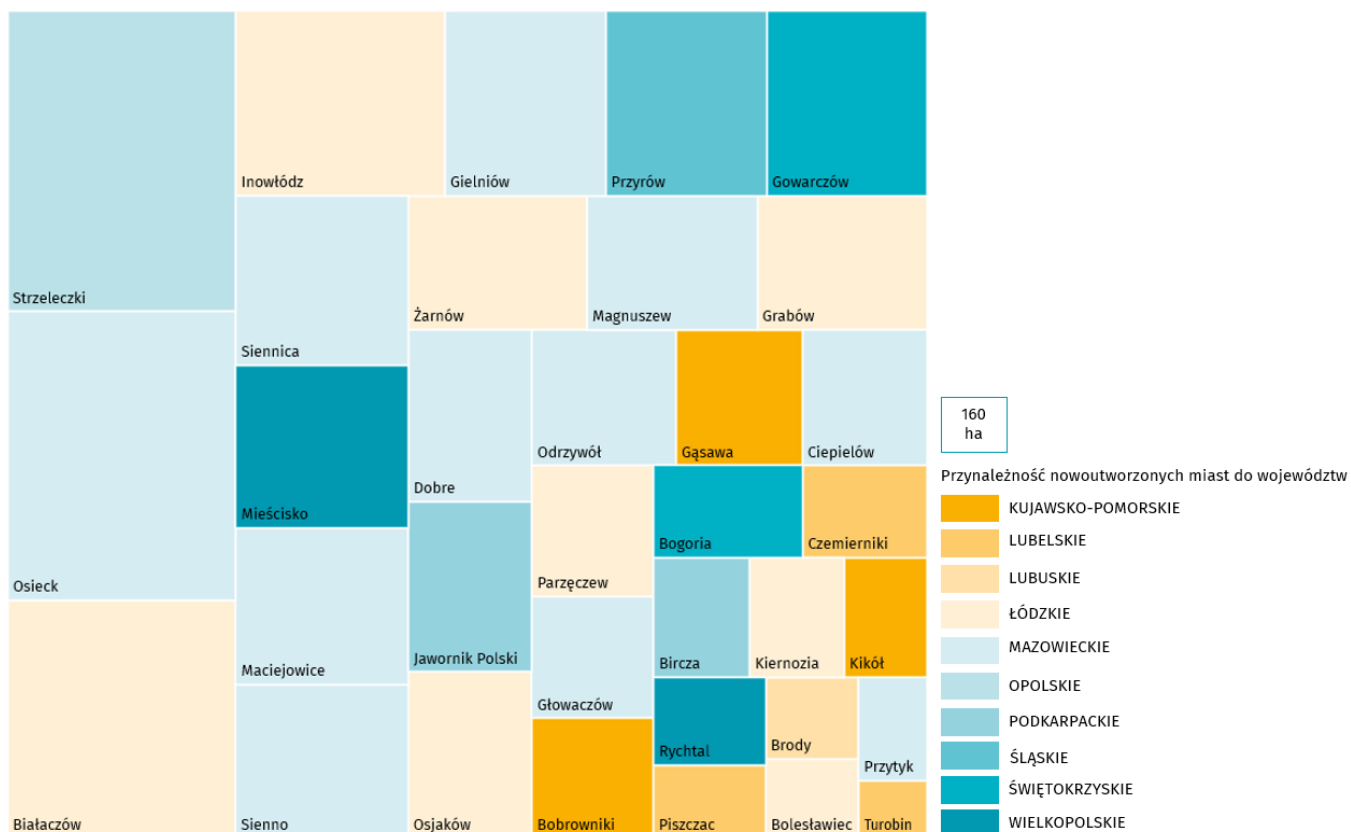
Wzrost powierzchni gmin wiejskich wystąpił w 3 województwach: zachodniopomorskim (+20 ha), pomorskim (+4 ha) i warmińsko-mazurskim (+3 ha). Natomiast największe spadki powierzchni odnotowano w województwach: mazowieckim o 139 913 ha oraz łódzkim o 85 376 ha. W 3 województwach (dolnośląskim, małopolskim i podlaskim) powierzchnia gmin wiejskich pozostała bez zmian względem 2023 r. Zmiany w powierzchni gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, które charakteryzowały się największą zmiennością pod względem wymienianych obszarów zostały zaprezentowane na poniższym wykresie (Wykres 1).

Wykres 1. Zmiany powierzchni gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wg województw w 2024 r.

W porównaniu z rokiem 2023, bilans powierzchni miast wyniósł plus 31 246 ha. Wynika to w głównej mierze z wprowadzenia z dniem 1 stycznia 2024 r. zmian w podziale terytorialnym kraju, polegających na utworzeniu 34 nowych miast o łącznej powierzchni 30 729 ha (98,3 % udziału we wzroście). Największe wśród nich to Strzeleccki w pow. krapkowickim w woj. opolskim (2 774 ha), a najmniejsze – Turobin w pow. biłgorajskim w woj. lubelskim (160 ha). Graficzną prezentacją powierzchni nowoutworzonych miast z uwzględnieniem przynależności do poszczególnych województw jest Wykres 2.

Wykres 2. Miasta utworzone w 2024 r. wg powierzchni i województw.

Największy wzrost powierzchni miast odnotowano w woj. mazowieckim (+11 350 ha), kolejne znaczące wzrosty wystąpiły w województwach: łódzkim (+7 866 ha), opolskim (+ 2 774 ha) i wielkopolskim (+ 1 908 ha). Spadek powierzchni miast wystąpił w woj. pomorskim (-3 ha) i dolnośląskim (-1 ha). W województwach: małopolskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim powierzchnia miast nie zmieniła się w stosunku do roku ubiegłego.

Odrębną grupę stanowią korekty granic miast w obrębie gmin miejsko-wiejskich, wynikające ze zmian w podziale terytorialnym, wprowadzonych na podstawie przepisów zawartych w aktach prawnych, przytoczonych we Wstępie do niniejszej publikacji. W roku 2024 dotyczyły one 5 jednostek, a największą z nich było przyłączenie 378 ha z obszaru wiejskiego gm. Książ Wielkopolski do miasta Książ Wielkopolski w powiecie śremskim w woj. wielkopolskim. W przypadku gminy Cedynia w pow. gryfińskim w woj. zachodniopomorskim nastąpiła wymiana terenów między miastem i obszarem wiejskim gminy w efekcie której bilans zmian dla miasta Cedynia wyniósł -2 ha. Korekty granic miast w obrębie gmin miejsko-wiejskich, o których mowa wyżej, dotyczyły obszarów o łącznej powierzchni 766 ha.

Tereny wiejskie obejmujące gminy wiejskie i obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich zajmują łącznie powierzchnię 29 012 600 ha, co stanowi 92,42% obszaru Polski. Bilans zmian powierzchni terenów wiejskich w roku 2024 r. jest ujemny – spadek o 31 021 ha. Jest to głównie spowodowane nadaniem statusu miasta dla 34 miejscowości. Największy ubytek powierzchni wystąpił w woj. mazowieckim (-11 350 ha).

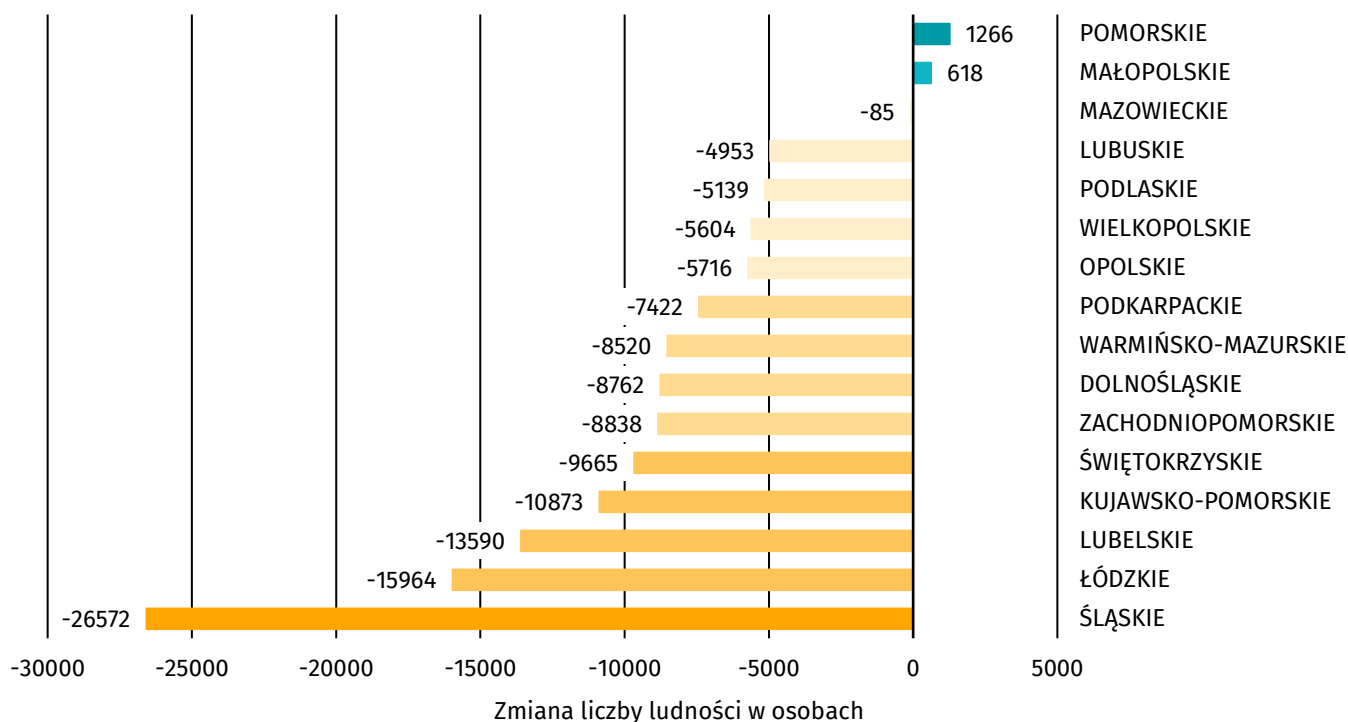
Pod względem powierzchni, jednostki podziału terytorialnego mają następujące lokaty:

- 16 województw od 1 do 16,
- 314 powiatów – od 1 do 314,
- 66 miast na prawach powiatu – od 1 do 65, gdyż Siedlce (woj. mazowieckie) i Leszno (woj. wielkopolskie) mają taką samą 61 lokatę (3 186 ha),
- 2 477 gmin – od 1 do 2 331, gdyż w 134 przypadkach jednakową pozycję miały po dwie gminy i w 6 przypadkach po trzy,
- 1013 miast – od 1 do 875; w 99 przypadkach jednakową lokatę miały po 2 miasta, w 15 przypadkach po trzy miasta, a w 3 po cztery miasta.

Zmiany liczby ludności w jednostkach podziału terytorialnego

W porównaniu z poprzednim rokiem liczba ludności w Polsce zmniejszyła się o 129 819 osób. Liczba ta w odniesieniu do ubiegłorocznej, przyjmując rok poprzedni za 100 wyniosła 99,7. Odnosząc zmiany w liczbie ludności do poszczególnych województw, największy spadek ludności nastąpił w woj. śląskim (-26 572 osoby, 99,4), a najmniejszy w woj. mazowieckim (-85 osób, 100,0). Spadek liczby ludności odnotowano w 14 województwach. W dwóch województwach nastąpił przyrost ludności: w woj. małopolskim (+618 osób, 100,0) i w woj. pomorskim (+1 266 osób, 100,1). Zmiany w liczbie ludności względem 2023 r. w przekroju województw prezentuje poniższy wykres (Wykres 3).

Wykres 3. Zmiana liczby ludności wg województw w 2024 r.

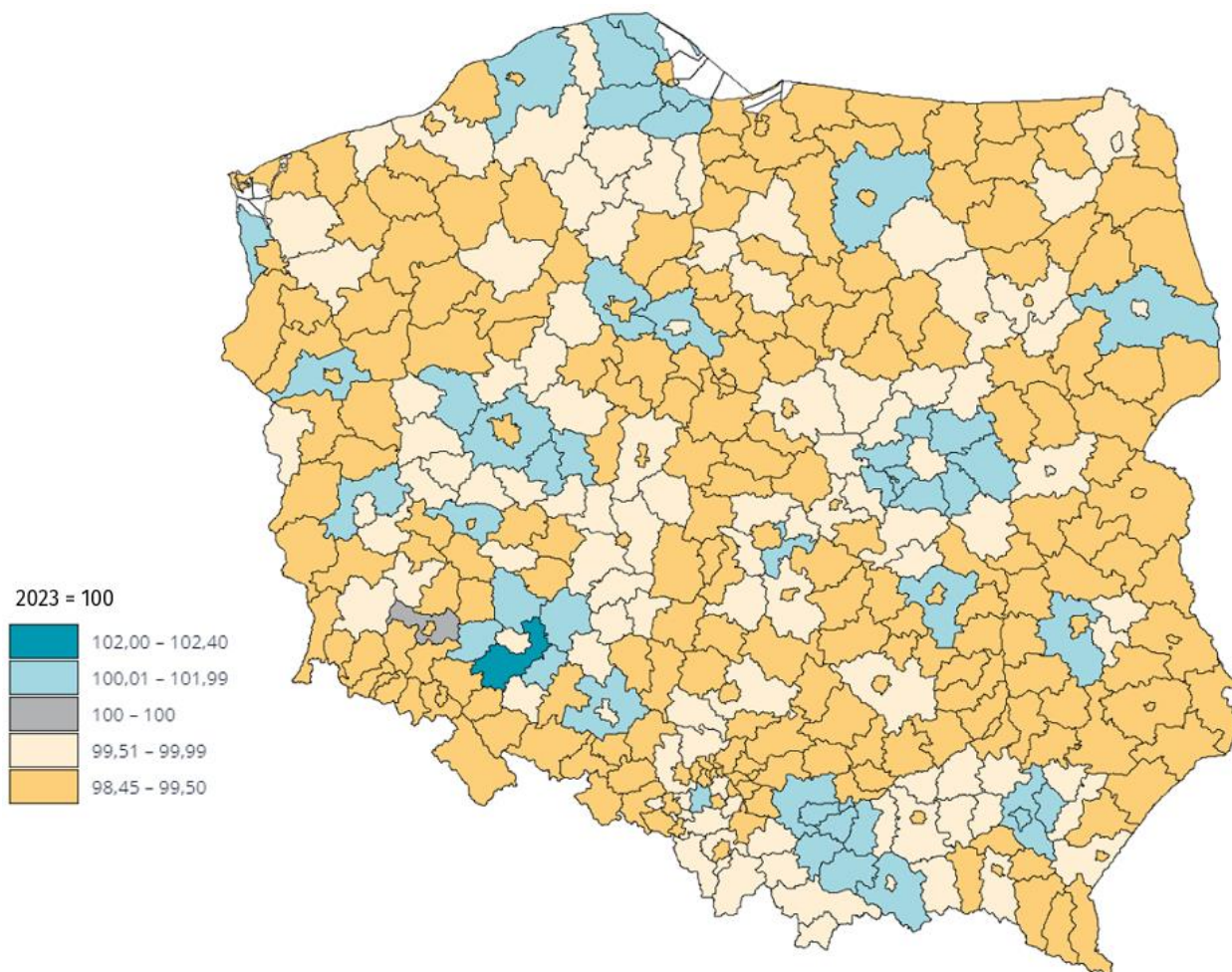

W grupie 314 powiatów, w porównaniu z 2023 rokiem, w 270 jednostkach nastąpił spadek liczby mieszkańców, w 43 jednostkach przyrost, a w jednym powiecie (pow. legnicki, woj. dolnośląskie) liczba ludności nie zmieniła się. Spadek liczby ludności, powyżej 1 000 osób, wystąpił w 7 powiatach, z czego największy w powiatach: kłodzkim w woj. dolnośląskim (-1 729 osób, 98,8) i inowrocławskim w woj. kujawsko-pomorskim (-1 370 osób, 99,1). Natomiast największy przyrost ludności został odnotowany w pow. poznańskim w woj. wielkopolskim (+5 983 osoby, 101,4). Następnymi w kolejności powiatami o dużym wzroście (powyżej 2 000 osób) są powiaty: wrocławski w woj. dolnośląskim (+4 375 osób, 102,4), piaseczyński i wołomiński w woj. mazowieckim (odpowiednio: +2 959 osób, 101,4 i +2 460 osób, 100,9) oraz krakowski w woj. małopolskim (+2 058 osób, 100,7) i wejherowski w woj. pomorskim (+2 040 osób, 100,9). W ujęciu procentowym największy spadek liczby ludności odnotowano w powiatach: hajnowskim w woj. podlaskim (-610 osób, 98,5), braniewskim w woj. warmińsko-mazurskim (-570 osób, 98,5), skarżyskim w woj. świętokrzyskim (-984 osoby, 98,6), hrubieszowskim w woj. lubelskim (-811 osób, 98,6). Procentowo najwięcej ludności przybyło we wspomnianych wyżej powiatach: wrocławskim w woj. dolnośląskim, piaseczyńskim w woj. mazowieckim i poznańskim w woj. wielkopolskim oraz w powiecie warszawskim-zachodnim (+1 999 osób, 101,5) w woj. mazowieckim.

Liczba ludności w stosunku do poprzedniego roku zmalała w 63 spośród 66 miast na prawach powiatu. Największy spadek nastąpił w mieście Łódź w woj. łódzkim (-6 429 osób, 99,0). Znaczący spadek, podobnie jak w poprzednim roku, odnotowały miasta: Bydgoszcz w woj. kujawsko-pomorskim (-3 604 osoby, 98,9) i Poznań w woj. wielkopolskim (-2 877 osób, 99,5). Wzrost, wystąpił w: Krakowie w woj. małopolskim (+2 919 osób, 100,4), Gdańsku w woj. pomorskim (+1 026 osób, 100,2) oraz w Rzeszowie w woj. podkarpackim (+87 osób, 100,04), w tych jednostkach również w poprzednim roku odnotowano wzrost liczby ludności. Procentowo najwięcej ludności ubyło w miastach: Konin w woj. wielkopolskim (-1 046 osób, 98,5) i Wałbrzych w woj. dolnośląskim

(-1 563 osób, 98,5). Przestrzenne rozmieszczenie zmian liczby ludności w powiatach względem 2023 r. prezentuje Mapa 2.

Mapa 2. Zmiana liczby ludności w powiatach (2023 = 100).

Porównując z rokiem poprzednim, w grupie 2 477 gmin spadek liczby mieszkańców nastąpił w 1 876 jednostkach (75,7% gmin). W 18 gminach liczba mieszkańców nie uległa zmianie, w pozostałych 583 jednostkach wystąpił wzrost liczby mieszkańców. Najwięcej osób ubyło w wymienionych wyżej jako miasta na prawach powiatu gminach miejskich: Łódź, Bydgoszcz oraz Poznań. Znaczący spadek, powyżej 2 000 osób, odnotowano również w miastach: Częstochowa i Sosnowiec w woj. śląskim (odpowiednio: -2 313 osób, 98,9 i -2 063 osoby, 98,9) oraz Szczecin w woj. zachodniopomorskim (-2 500 osób, 99,4). Natomiast największy wzrost liczby ludności wystąpił w gminach miejskich: Kraków i Gdańsk ww. w grupie miast na prawach powiatu, gminach wiejskich: Lesznów w pow. piaseczyńskim, woj. mazowieckie (+1 687 osób, 104,6) i Długotłęka w pow. wrocławskim, w woj. dolnośląskim (+1 063 osoby, 102,5) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Żukowo w pow. kartuskim, woj. pomorskie (+1 149 osoby, 102,3). Łącznie wzrost liczby mieszkańców powyżej 1000 osób odnotowano w 5 jednostkach, w 27 gminach wzrost mieścił się w przedziale od 500 do 1000 osób, w pozostałych 551 gminach liczba ludności wzrosła o mniej niż 500 osób. Gminy, które odnotowały najwyższy spadek tj. powyżej 2000 osób to 6 jednostek, natomiast w przedziale ze spadkiem od 500 do 2000 osób znalazły się 56 gminy, a ze spadkiem poniżej 500 osób 1 814 gmin. Największy procentowy spadek liczby ludności odnotowano w gminach: Wiryki w pow. włodawskim w woj. lubelskim (spadek o 82 osoby, 96,4) i Czyże w pow. hajnowskim w woj. podlaskim (spadek o 65 osób, 96,4). Natomiast gminą, w której wystąpił najwyższy procentowy wzrost jest ww. gm. Lesznów w pow. piaseczyńskim w woj. mazowieckim.

Liczba ludności w miastach zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem łącznie o 97 504 osoby (99,6). W grupie 1013 miast wzrost liczby mieszkańców odnotowano w 116 jednostkach (w rozliczeniu nie uwzględniono 34 nowoutworzonych miast), spadek w 859, a w 4 miastach: Halinów i Wyśmierzyce w woj. mazowieckim, Chęciny w woj. świętokrzyskim i Raszów w woj. wielkopolskim liczba ludności nie uległa zmianie względem roku poprzedniego. W przekroju województw najczęściej ludności ubyło w miastach województw: śląskiego (-24 724 osoby, 99,3), dolnośląskiego (-13 092 osoby, 99,3), wielkopolskiego (-9 461 osób, 99,5), zachodniopomorskiego (-8 542 osoby, 99,2) i łódzkiego (-6 688 osób, 99,5). Najmniej ludności ubyło w woj. małopolskim (-2 622 osoby,

99,8). Liczba mieszkańców miast spadła w 15 spośród 16 województw, w woj. mazowieckim jako jedynym, odnotowano wzrost (+7 286 osób, 100,2). Największy przyrost liczby ludności odnotowano w Krakowie i Gdańsku, które zostały już wymienione w odniesieniu do miast na prawach powiatu oraz w Markach w pow. wołomińskim w woj. mazowieckim (+978 osób, 102,2). Kolejne miasta, w których nastąpił największy wzrost to Rumia w pow. wejherowski w woj. pomorskim (+682 osoby, 101,3) oraz Wieliczka w pow. wielickim w woj. małopolskim (+483 osoby, 101,8). Największy spadek liczby ludności odnotowano w miastach, które zostały wymienione jako miasta na prawach powiatu tj.: Łódź, Bydgoszcz i Poznań. Największy procentowy spadek liczby ludności wystąpił w mieście Wiślica w pow. buskim w woj. świętokrzyskim (-24 osoby, 94,9) i Frombork w pow. braniewskim w woj. warmińsko-mazurskim (-70 osób, 96,7), a największy wzrost w Jastrzębiu w pow. szydłowieckim w woj. mazowieckim (+76 osób, 106,9) oraz w Książu Wielkopolskim w pow. śremskim w woj. wielkopolskim (+172 osoby, 106,7).

Na terenach wiejskich odnotowano spadek liczby mieszkańców o 32 315 osób (99,8 w stosunku do ubiegłego roku). W ujęciu wojewódzkim ubytek nastąpił w 12 województwach, największe spadki odnotowano w woj. lubelskim (-9 558 osób, 99,1), łódzkim (-9 276 osób, 99,0), mazowieckim (-7 371 osób, 99,6) i świętokrzyskim (-6 010 osób, 99,1). W pozostałych 4 województwach odnotowano przyrost, z czego najwięcej osób na terenach wiejskich przybyło w województwach: pomorskim (+6 553 osoby, 100,7) i dolnośląskim (+4 330 osób, 100,5).

Pod względem liczby ludności, jednostki podziału terytorialnego uzyskały następujące lokaty:

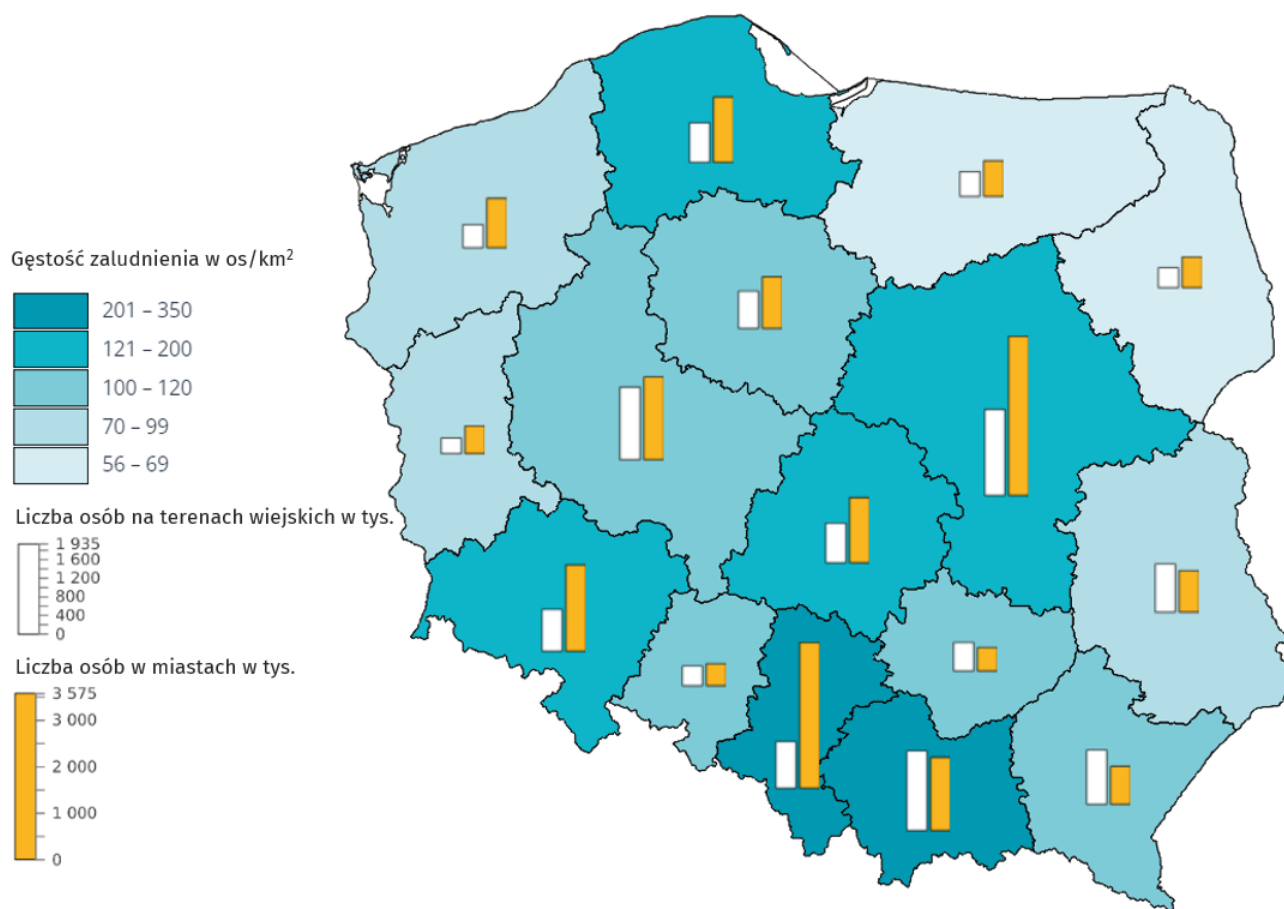
- 16 województw od 1 do 16,
- 314 powiatów od 1 do 314,
- 66 miast na prawach powiatu od 1 do 66,
- 2 477 gmin od 1 do 2287, gdyż w 167 przypadkach jednakową pozycję miały po dwie gminy, w 10 przypadkach po trzy jednostki i w 1 – cztery jednostki,
- 1013 miast – od 1 do 983, gdyż w 30 przypadkach jednakową lokatę miały po dwa miasta.

Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia w Polsce w porównaniu z poprzednim rokiem nie zmieniła się i wynosi 120 osób na 1 km². W ciągu ostatnich 3 lat, począwszy od 2021 r., gęstość zaludnienia zmniejszała się o 1 osobę na 1 km² rocznie. Rok 2024 jest pierwszym po 2021 r., w którym nie odnotowano spadku gęstości zaludnienia.

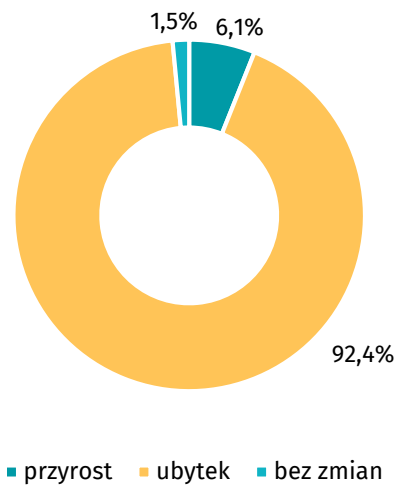
Podobnie jak w poprzednim roku, najwyższa gęstość zaludnienia wystąpiła w województwie śląskim i wyniosła 350 osób na 1 km². Jest to spadek o 2 osoby 1 km² w stosunku do 2023 r., w którym gęstość zaludnienia wynosiła 352 osoby na 1 km². Wysoki poziom tego wskaźnika odnotowano również w województwach: małopolskim (226 osób na 1 km²) i mazowieckim (155 osób na 1 km²) – bez zmian w stosunku do roku poprzedniego. Do jednostek charakteryzujących się najniższą gęstością zaludnienia podobnie jak w roku 2023 zaliczają się województwa: podlaskie i warmińsko-mazurskie (po 56 osób na 1 km²) – spadek o 1 osobę na km² oraz woj. lubuskie (70 osób na 1 km²) – bez zmian w stosunku do 2023 roku. Zmiana gęstości zaludnienia względem poprzedniego roku na poziomie województw została odnotowana w 10 jednostkach, natomiast bez zmian pozostało 6 jednostek. Największa zmiana dotyczyła ww. woj. śląskiego w postaci spadku o 2 osoby na 1 km². Pozostałe województwa w których nastąpił spadek gęstości zaludnienia, to woj.: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie, spadek o 1 osobę na 1 km². W województwach: lubuskim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, pomorskim i wielkopolskim, wskaźnik gęstości zaludnienia nie zmienił się. Wzrost gęstości zaludnienia nie wystąpił w żadnym województwie. Wskaźnik gęstości zaludnienia w poszczególnych województwach oraz liczba osób na terenach wiejskich i w miastach w 2024 r. zostały przedstawione na poniższej mapie (Mapa 3).

Mapa 3. Gęstość zaludnienia i liczba osób (w tysiącach) w podziale na tereny wiejskie i miasta w 2024 r. wg województw.

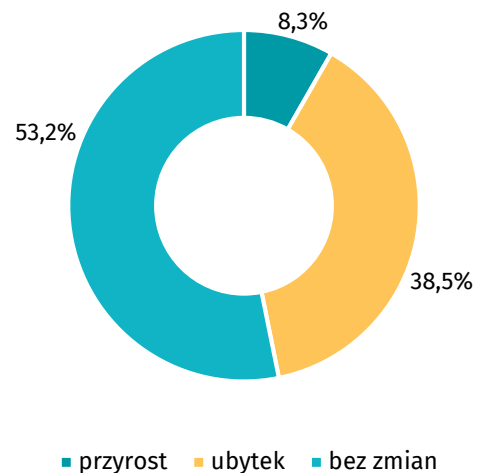

W grupie powiatów największą gęstością zaludnienia odznacza się powiat pruszkowski w woj. mazowieckim (729 osób na 1 km²). Kolejne miejsca pod względem gęstości zaludnienia tak, jak w roku 2023 zajęły dwa powiaty woj. śląskiego: powiat wodzisławski (524 osoby na 1 km², spadek z 527 osób na 1 km²) oraz powiat mikołowski (429 osób na 1 km², wzrost z 428 osób na 1 km²). Najniższa gęstość zaludnienia wystąpiła jak w roku ubiegłym, w powiecie bieszczadzkim w woj. podkarpackim (18 osób na 1 km²) oraz w czterech powiatach woj. podlaskiego: sejneńskim (22 osoby na 1 km²), hajnowskim (24 osoby na 1 km²), monieckim i suwalskim (po 27 osób na 1 km²). Wśród wymienionych wyżej pięciu powiatów w żadnym nie odnotowano zmiany gęstości zaludnienia. Jednostkami o największym spadku analizowanego wskaźnika w stosunku do roku poprzedniego są pow.: chrzanowski i oświęcimski w woj. małopolskim, wodzisławski w woj. śląskim oraz skarżyski w woj. świętokrzyskim (spadek o 3 osoby na 1 km²). Wzrost gęstości zaludnienia wystąpił w 26 powiatach – największy w ww. pow. pruszkowskim w woj. mazowieckim (wzrost o 6 osób na 1 km²), brak zmiany względem poprzedniego roku miał miejsce w 167 powiatach, a spadek wartości wskaźnika odnotowano w 121 jednostkach powiatowych. Odsetek miast na prawach powiatu i powiatów, w zależności od rodzaju zmiany w zakresie gęstości zaludnienia prezentują poniższe wykresy, odpowiednio Wykres 4 oraz Wykres 5.

Wykres 4. Odsetek miast na prawach powiatu, w których w 2024 r. nastąpiła zmiana gęstości zaludnienia wg rodzaju zmiany.

Wykres 5. Odsetek powiatów, w których w 2024 r. nastąpiła zmiana gęstości zaludnienia wg rodzaju zmiany.

Wśród miast na prawach powiatu największy wskaźnik gęstości zaludnienia wystąpił w m.st. Warszawa w woj. mazowieckim 3 599 osób na 1 km² (spadek z 3 600 osób na 1 km²). Kolejne miejsca, pomimo odnotowanego spadku rozpatrywanego wskaźnika, zajmują miasta z woj. śląskiego: Świętochłowice (3 416 osób na 1 km², spadek o 27 osób na 1 km² względem roku poprzedniego) i Chorzów (3 019 osób na 1 km², spadek o 40 osób na 1 km²). Analogicznie jak w latach poprzednich, Świnoujście w woj. zachodniopomorskim pozostaje jednostką o najniższej gęstości zaludnienia wynoszącej 193 osoby na 1 km² (spadek o 2 osoby na 1 km² w stosunku do roku poprzedniego). Biorąc pod uwagę zmiany gęstości zaludnienia, wzrost wskaźnika wystąpił w 4 spośród 66 miast na prawach powiatu tj. w mieście Kraków w woj. małopolskim (wzrost o 9 osób na km²), Zielona Góra w woj. lubuskim (wzrost o 4 osoby na km²), Gdańsk w woj. pomorskim (wzrost o 2 osoby na km²) oraz Rzeszów w woj. podkarpackim (wzrost o 1 osobę na 1 km²). Wskaźnik gęstości zaludnienia pozostał bez zmian w mieście Żory (956 osób na km²). W pozostałych 61 jednostkach wystąpił spadek gęstości zaludnienia.

Gminą o największym wskaźniku gęstości zaludnienia jest ww. gmina miejska Ząbki. Kolejne najbardziej zaludnione gminy (ponad 3 000 osób na 1 km²) mają także charakter miejski. Są to opisane wyżej: Piastów (pow. pruszkowski), Legionowo (pow. legionowski), m.st. Warszawa, Pruszków (pow. pruszkowski) i Mińsk Mazowiecki (pow. miński) położone w woj. mazowieckim oraz położone w woj. śląskim miasta na prawach powiatu: Świętochłowice i Chorzów. Ponownie najbardziej zaludnioną gminą miejsko-wiejską jest gmina Wołomin w pow. wołomińskim w woj. mazowieckim (828 osób na 1 km², spadek o 2 osoby na 1 km²), zaś gminą wiejską gm. Buczkowice w pow. bielskim w woj. śląskim (576 osób na 1 km² – spadek 2 osoby na 1 km² względem 2023 r.). Kolejny rok gminą z najniższą gęstością zaludnienia jest gmina wiejska Lutowiska w powiecie bieszczadzkim, w woj. podkarpackim (4 osoby na 1 km² – bez zmian w stosunku do roku poprzedniego). Gęstość zaludnienia poniżej 20 osób na 1 km² odnotowano w 108 gminach. W tej grupie kolejny rok z rzędu 1 gmina – Krynica Morska ma charakter miejski, 17 to gminy miejsko-wiejskie (najmniejszą gęstość zaludnienia w gminach o tym charakterze, 8 osób na 1 km², ponownie ma Nowe Warpno w pow. polickim, woj. zachodniopomorskie), a 90 jednostek to gminy wiejskie. Największy wzrost wskaźnika wystąpił w gminie miejskiej Marki w pow. wołomińskim w woj. mazowieckim (o 38 osób na 1 km²), a największy spadek (o 40 osób na 1 km²) w gminie miejskiej Chorzów, będącej jednocześnie miastem na prawach powiatu w woj. śląskim.

Najbardziej zaludnionymi miastami w Polsce, podobnie jak w roku 2023, o gęstości zaludnienia powyżej 3 000 osób na 1 km², są miasta znajdujące się na terenie trzech województw: mazowieckiego (Ząbki – 4 130 osób na 1 km², Piastów – 3 974 osób na 1 km², Legionowo – 3 887 osób na 1 km², Warszawa – 3 599 osób na 1 km², Pruszków – 3 411 osób na 1 km², Piaseczno – 3 202 osoby na 1 km² i Mińsk Mazowiecki – 3 020 osób na 1 km²), śląskiego (Świętochłowice – 3 416 osób na 1 km² i Chorzów – 3 019 osób na 1 km²) oraz wielkopolskiego (Swarzędz – 3 433 osoby na 1 km²). Największy wzrost gęstości zaludnienia odnotowano w miastach województwa mazowieckiego: Ożarów Mazowiecki w pow. warszawskim zachodnim (wzrost o 57 osób na 1 km²), Marki (wzrost o 38 osób na 1 km²) i ww. Ząbki w pow. wołomińskim oraz w Wieliczce położonej w woj. małopolskim w pow. wielickim (wzrost o 36 osób na 1 km²). Największe spadki gęstości zaludnienia wystąpiły w Książu Wielkopolskim w pow. śremskim w woj. wielkopolskim (spadek o 835 osób na 1 km²) i w Międzyrzeczu w pow. międzyrzeckim w woj. lubuskim (spadek o 456 osób na 1 km²).

Podobnie jak w roku poprzednim, najmniej zaludnionym miastem w Polsce jest Krynica Morska w woj. pomorskim w pow. nowodworskim (10 osób na 1 km², bez zmian w stosunku do roku ubiegłego). Odpowiednio na kolejnych pozycjach znajdują się dwa miasta woj. podlaskiego: Kleszczele w pow. hajnowskim (22 osoby na 1 km², spadek o 1 osobę na km² w stosunku do roku ubiegłego) i Surz w pow. białostockim (28 osób na 1 km², spadek o 1 osobę na km²) oraz Hel w pow. puckim w woj. pomorskim (29 osób na 1 km², spadek o 1 osobę na km²).

Gęstość zaludnienia terenów wiejskich, na które składa się 1 464 gmin wiejskich i 711 obszarów wiejskich w gminach miejsko-wiejskich, wynosi 52 osoby na 1 km². Jest ona najwyższa w województwach: małopolskim (133 osoby na 1 km²) i śląskim (123 osoby na 1 km²). Najniższa gęstość zaludnienia wynosząca poniżej 30 osób na 1 km² w 2024 r. wystąpiła, tak jak w roku ubiegłym, w czterech województwach: podlaskim (23 osoby na 1 km²), warmińsko-mazurskim (24 osoby na 1 km²), zachodniopomorskim (24 osoby na 1 km²) i lubuskim (27 osób na 1 km²).

Jednostki o najwyższych i najniższych wartościach cech

W części tabelarycznej, w tablicy 23 znajdują się szczegółowe informacje o jednostkach podziału terytorialnego o najwyższych oraz najniższych wartościach cech. Uwzględniony został podział zarówno pod względem powierzchni (część tablicy „A”), jak i pod względem liczby ludności (w części „B”). Tablica zawiera również informację o lokatach poszczególnych jednostek podziału terytorialnego na poziomie województw, powiatów, miast na prawach powiatu, gmin (miejskich, wiejskich oraz miejsko-wiejskich) i miast (również miast w gminach miejsko-wiejskich).

Największym województwem pod względem powierzchni jest woj. mazowieckie (3 555 871 ha), natomiast najmniejszym jest woj. opolskie (941 160 ha). Największym powiatem pod tym względem jest pow. białostocki w woj. podlaskim (297 656 ha), najmniejszym zaś pow. bieruńsko-lędziński w woj. śląskim (15 814 ha). Miasto Gdańsk jest największym pod względem powierzchni (68 300 ha) miastem na prawach powiatu i jednocześnie największą gminą, gminą miejską i miastem, najmniejszym miastem pod tym względem jest natomiast m. Świętochłowice w woj. śląskim (1 330 ha). Najmniejszą gminą z całej zbiorowości gmin pod względem powierzchni jest gm. Górowo Iławeckie w pow. bartoszyckim w woj. warmińsko-mazurskim (332 ha).

Podobnie jak w przypadku powierzchni, największym pod względem liczby ludności województwem jest woj. mazowieckie (5 510 527 osób), najmniejszym jest woj. opolskie (936 725 osób). W przypadku powiatów, największą liczbą ludności charakteryzuje się pow. poznański w woj. wielkopolskim (448 663 osoby), zaś najmniejszą pow. sejneński w woj. podlaskim (18 645 osób). M.st. Warszawa jest jednocześnie najludniejszym miastem na prawach powiatu, gminą, gminą miejską i miastem (1 861 599 osób). Najmniej zaludnionym miastem na prawach powiatu jest Sopot w woj. pomorskim (31 903 osoby), gminą – Krynica Morska w pow. nowodworskim w woj. pomorskim (1 165 osób), a miastem – Opatowiec w pow. kazimierskim w woj. świętokrzyskim (308 osób).

Przejścia graniczne

Gminy, w których zlokalizowane są ogólnodostępne przejścia graniczne zostały wyszczególnione w tablicy 21. Z dniem 1 maja 2023 r. na terenie gm. Sztutowo w woj. pomorskim, pow. nowodworski, utworzono nowe morskie przejście graniczne Nowy Świat, stąd w porównaniu z poprzednim rokiem liczba przejść granicznych wzrosła o 1. Nie zanotowano zmian dotyczących lokalizacji przejść. Przejścia graniczne zostały podzielone na 3 rodzaje i otrzymały następujące oznaczenia literowe:

- a – zlokalizowane na terenie portów lotniczych,
- b – zlokalizowane w obrębie portów morskich,
- c – ogólnodostępne przejścia graniczne (do przekraczania granicy na podstawie paszportów i innych uprawniających do tego dokumentów).

Powszechnie używana nazwa przejścia granicznego, wymieniona w przepisach prawnych, do których znajduje się odwołanie we Wstępie niniejszej publikacji, nie musi być tożsama z jednostką terytorialną, na terenie której faktycznie zlokalizowane jest dane przejście graniczne (dotyczy to lotniczych przejść granicznych).

Nie oznaczono gmin, na terenie których zlokalizowane są przejścia graniczne, przeznaczone wyłącznie dla małego oraz uproszczonego ruchu granicznego, które można przekraczać na podstawie odpowiednich dokumentów.

Zgodnie z przywołanym we Wstępie układem z Schengen granice Polski z: Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą stały się wewnętrznymi granicami Unii Europejskiej. Z tego powodu, w tablicy 21 wyszczególniono wyłącznie istniejące posterunki graniczne, na terenach gmin znajdujących się przy granicach państwowych Polski z: Rosją (w 4 gminach), Białorusią (w 9 gminach) oraz Ukrainą (w 11 gminach).

EXECUTIVE SUMMARY

Changes in territorial division

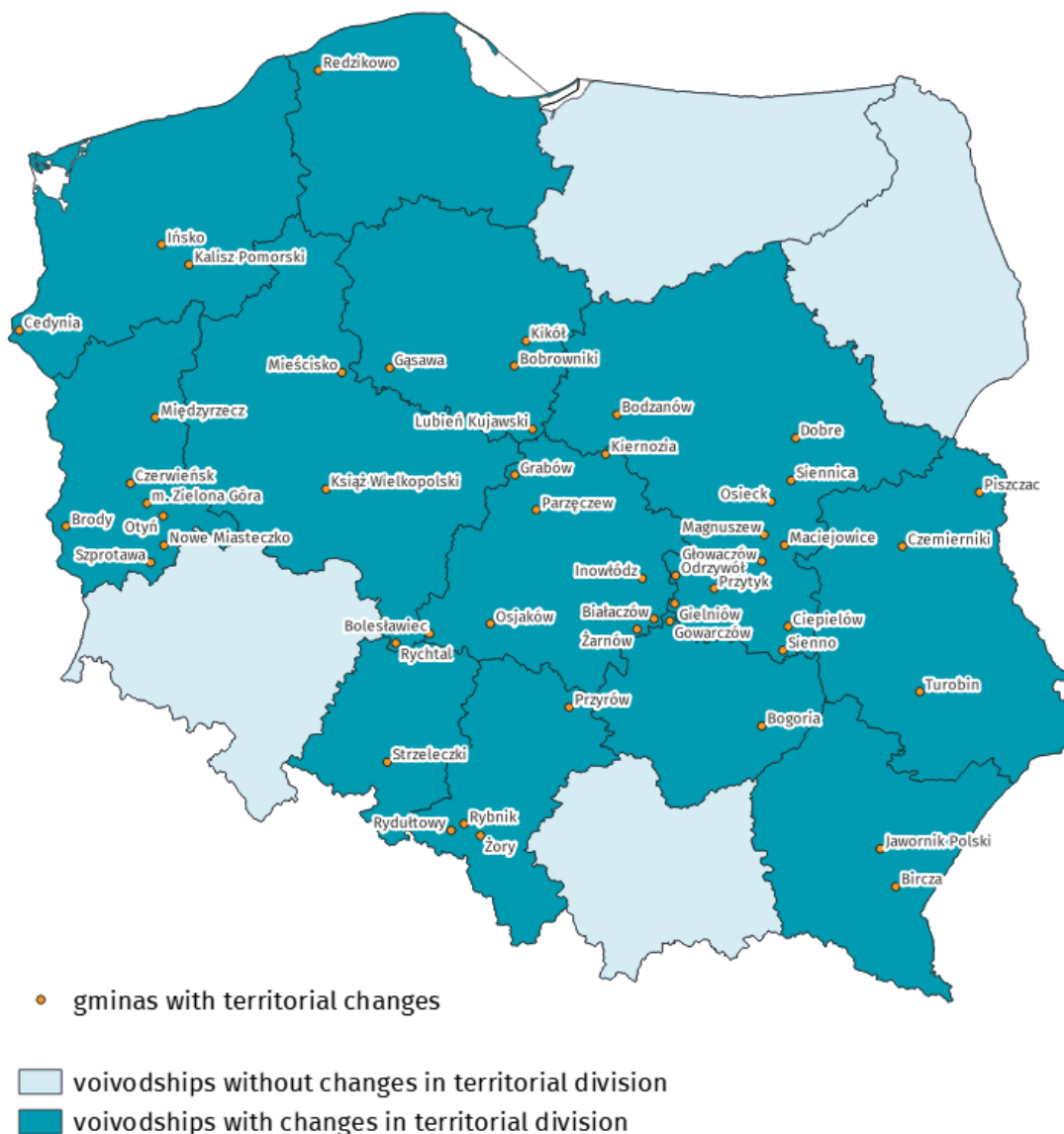
As of 1 January 2024, there are 16 voivodships, 314 powiats, 66 cities with powiat status and 2,477 gminas in Poland: 302 urban gminas (including 66 gminas also having powiat status), 1,464 rural and 711 urban-rural.

In the territorial division of the country, as of 1 January 2024, the following changes were introduced:

- changing the boundaries of 10 gminas located within 3 voivodships (lubuskie, śląskie and zachodniopomorskie); changes of the boundaries of some gminas caused changes in the boundaries of higher-level units: 6 powiats and 3 cities with powiat status;
- granting the city status to 34 rural localities in the following voivodships:
 - kujawsko-pomorskie – Bobrowniki and Kikół (lipnowski powiat), Gąsawa (żniński powiat),
 - lubelskie – Piszczac (białski powiat), Turobin (biłgorajski powiat), Czemierniki (radzyński powiat),
 - lubuskie – Brody (żarski powiat),
 - łódzkie – Grabów (łęczycki powiat), Kiernożia (łowicki powiat), Białaczów and Żarnów (opoczyński powiat), Inowódz (tomaszowski powiat), Osjaków (wieluński powiat), Bolesławiec (wierszowski powiat) and Parzęczew (zgierski powiat),
 - mazowieckie – Maciejowice (garwoliński powiat), Głowaczów and Magnuszew (kozienicki powiat), Ciepeliów and Sienna (lipski powiat), Dobrze and Siennica (miński powiat), Osieck (otwocki powiat), Gielniów and Odrzywół (przysuski powiat) and Przytyk (radomski powiat),
 - opolskie – Strzeleczyki (krapakowicki powiat),
 - podkarpackie – Bircza (przemyski powiat), Jawornik Polski (przeworski powiat),
 - śląskie – Przyrów (częstochowski powiat),
 - świętokrzyskie – Gowarczów (konecki powiat) and Bogoria (staszowski powiat),
 - wielkopolskie – Rychtal (kępiński powiat) and Mieścisko (wągrowiecki powiat);
- changing boundaries of 5 towns located within urban-rural gminas in 5 voivodships (kujawsko-pomorskie, lubuskie, mazowieckie, wielkopolskie and zachodniopomorskie),
- change of the name of rural gmina Słupsk in pomorskie voivodship.

In total, all changes introduced on 1 January 2024 concerned 12 voivodships. Units affected by the changes in the territorial division are presented in the map below (Map 1).

Map 1. Gminas and voivodships with territorial changes in 2024.

Changes in area of territorial division units

Comparing to the previous year, area of Poland increased by 225 ha (from 31,393,136 ha to 31,393,361 ha). This value is the increase observed in zachodniopomorskie voivodship and is related, as in previous year, to adjusting the boundaries of territorial units to the baseline of the territorial sea, resulting from the Regulation of the Council of Ministers of 13 January 2017 on the detailed course of the baseline, the external border of the territorial sea and the external border of the adjacent zone of the Republic of Poland (Journal of Laws of 2017, item 183). The effect of the implementation of regulation mentioned above is the introduction of appropriate changes to the land and building register (hereinafter: EGİB), which, in accordance with section 6(1)(3) of the Regulation of the Council of Ministers of 16 July 2021 on the national register of boundaries and areas of territorial division units of the country (Journal of Laws of 2021, item 1373) is the basis for updating the data of the national register of boundaries and areas of territorial division units of the country (hereinafter: PRG). As a result of these changes the increase in area (+225 ha) within the borders of zachodniopomorskie voivodship concerned koszaliński powiat. In the remaining 15 voivodships, the area has not changed.

Compared to 2023, changes in area at the powiat level were noted in 15 units – for 10 units there was an increase in area and for 5 a decrease. For 299 powiaty, the area remained unchanged. The largest changes were related to changes in territorial division of the country, introduced on the basis of the provisions contained in the legal acts cited in the Introduction to this publication and concerned the following powiaty: stargardzki (+336 ha) and drawski (-336 ha) in zachodniopomorskie voivodship and nowosolski (+305 ha) in lubuskie voivodship. Another significant change was related to adjusting the boundaries of territorial units to the baseline of the territorial sea

and concerned koszaliński powiat in zachodniopomorskie voivodship. Minor changes in the area of remaining units resulted from changes introduced in territorial division (zielonogórski and żagański powiats in lubuskie voivodship and wodzisławski powiat in śląskie voivodship), as well as from process of aligning EGiB (kept in powiats) and national PRG databases, maintained by the Head Office of Geodesy and Cartography. Changes resulted from aligning EGiB and PRG databases concern the following powiats: kłodzki (+14 ha), ząbkowicki (-14 ha) and trzebnicki (+1 ha) in dolnośląskie voivodship, bydgoski (-2 ha) and żniński (+2 ha) in kujawsko-pomorskie voivodship, brzeski (+5 ha) and nyski (-5 ha) in opolskie voivodship and słupski powiat (+3 ha) in pomorskie voivodship.

In the case of cities with powiat status, the decrease in area is the result of changes in territorial division i.e. excluding some areas and joining them to gminas located in the neighbouring powiats and concerns m.n.p.p. Zielona Góra in lubuskie voivodship (-291 ha) and 2 cities with powiat status in śląskie voivodship: Rybnik (-1 ha) and Żory (-1 ha). In 4 cities with powiat status, changes in area resulted from aligning EGiB and PRG databases. These are: m.n.p.p. Wrocław (-1 ha) in dolnośląskie voivodship, m.n.p.p. Słupsk (-3 ha) in pomorskie voivodship and m.n.p.p.: Jaworzno (+1 ha) and Mystówice (-1 ha) in śląskie voivodship. In total, in group of cities with powiat status 6 units recorded a decrease in area, 1 an increase, while for 59 the area did not change in relation to 2023.

In total, 5.8% of powiat-level units in relation to the total number of such units in Poland recorded changes in area in 2024.

Changes in area at the gmina level in 2024 affected units of every type. In total, changes in area were recorded in 37 gminas (a decrease in area in 17 units, and an increase in 20), and in 2,440 gminas the area did not change. The largest changes at the gmina level, concerning the increase in area, took place in the urban-rural gminas: Ińsko (+336 ha) in stargardzki powiat in zachodniopomorskie voivodship and Otyń (+286 ha) in nowosolski powiat in lubuskie voivodship. Both gminas participated in changes in territorial division of the country. Significant increase of area was also noted in 3 gminas located within koszaliński powiat in zachodniopomorskie voivodship: the urban-rural gminas Mielno (+128 ha) and Sianów (+77 ha) and the rural gmina Będzino (+20 ha). The above changes were mainly the result of the previously described adjustment of the boundaries of territorial units to the baseline of the territorial sea. Increase of area in other gminas (less than 20 ha), except for gmina Nowe Miasteczko in nowosolski powiat in lubuskie voivodship participating in changes in territorial division, was the result of PRG database update on the basis of provided by individual powiats current EGiB data.

The largest decreases were recorded for gminas participating in the administrative changes, i.e., the urban-rural gmina Kalisz Pomorski in drawski powiat in zachodniopomorskie voivodship (-337 ha) and in gminas located in lubuskie voivodship: the urban gmina Zielona Góra, being also the city with powiat status (-291 ha) and the urban-rural gmina Szprotawa (-19 ha) in żagański powiat.

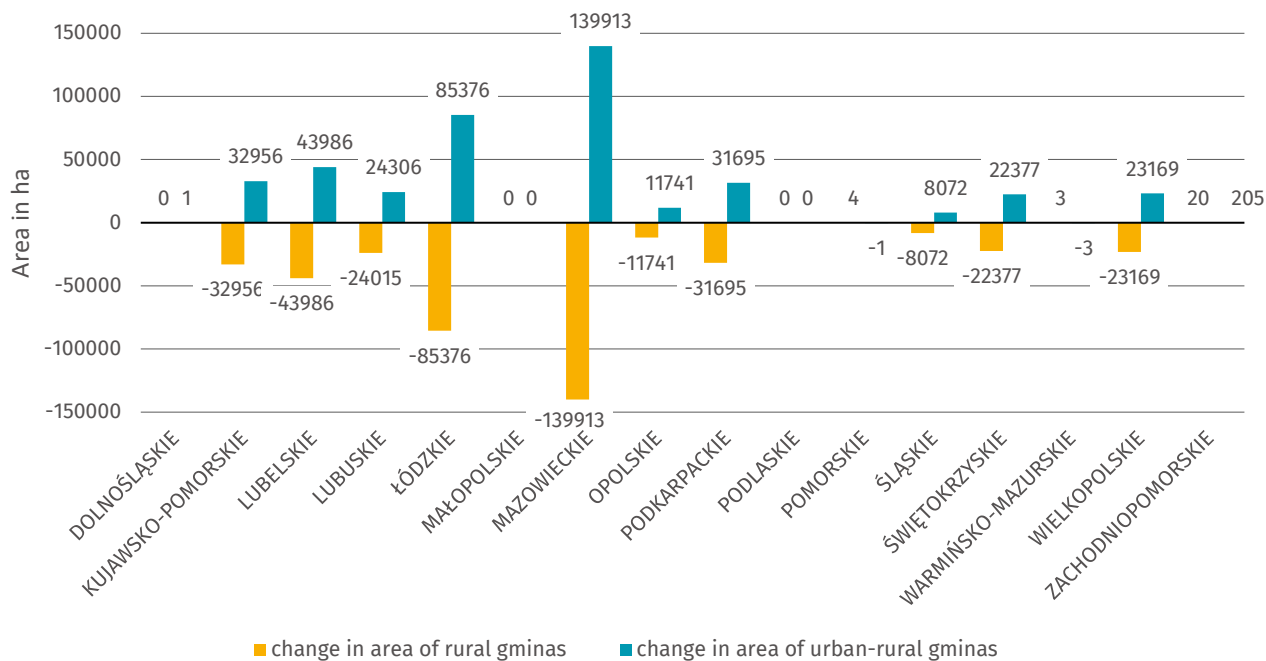
Changes in area at the gmina level resulted in a decrease in the area of urban gminas by 295 ha and in the area of rural gminas by 423,273 ha, and also in an increase of urban-rural gminas by 423,793 ha.

According to area of urban gminas, the greatest decrease occurred in gminas being at the same time cities with powiat status i.e.: Zielona Góra (-291 ha) in lubuskie voivodship, Słupsk (-3 ha) in pomorskie voivodship, Wrocław (-1 ha) in dolnośląskie voivodship and 3 gminas located in śląskie voivodship: Mystówice (-1 ha), Rybnik (-1 ha) and Żory (-1 ha), while the increase in this group was noted only in 2 gminas in śląskie voivodship: Rydułtowy (+2 ha) in wodzisławski powiat and Jaworzno (+1 ha) being also a city with powiat status. In 13 voivodships the area of urban gminas did not change in relation to 2023 r.

In the group of urban-rural gminas, an increase of area was noted in 12 voivodships - the largest occurred in mazowieckie and łódzkie voivodships (accordingly by 139,913 ha and 85,376 ha), which was closely related to granting certain localities the city status (changes in the character of gminas from rural to urban-rural) in those voivodships: 11 gminas in mazowieckie and 8 in łódzkie voivodship. Decrease in area of urban-rural gminas occurred in 2 voivodships: warmińsko-mazurskie (-3 ha) and pomorskie (-1 ha). In two voivodships: małopolskie and podlaskie, the area of this group of units did not change.

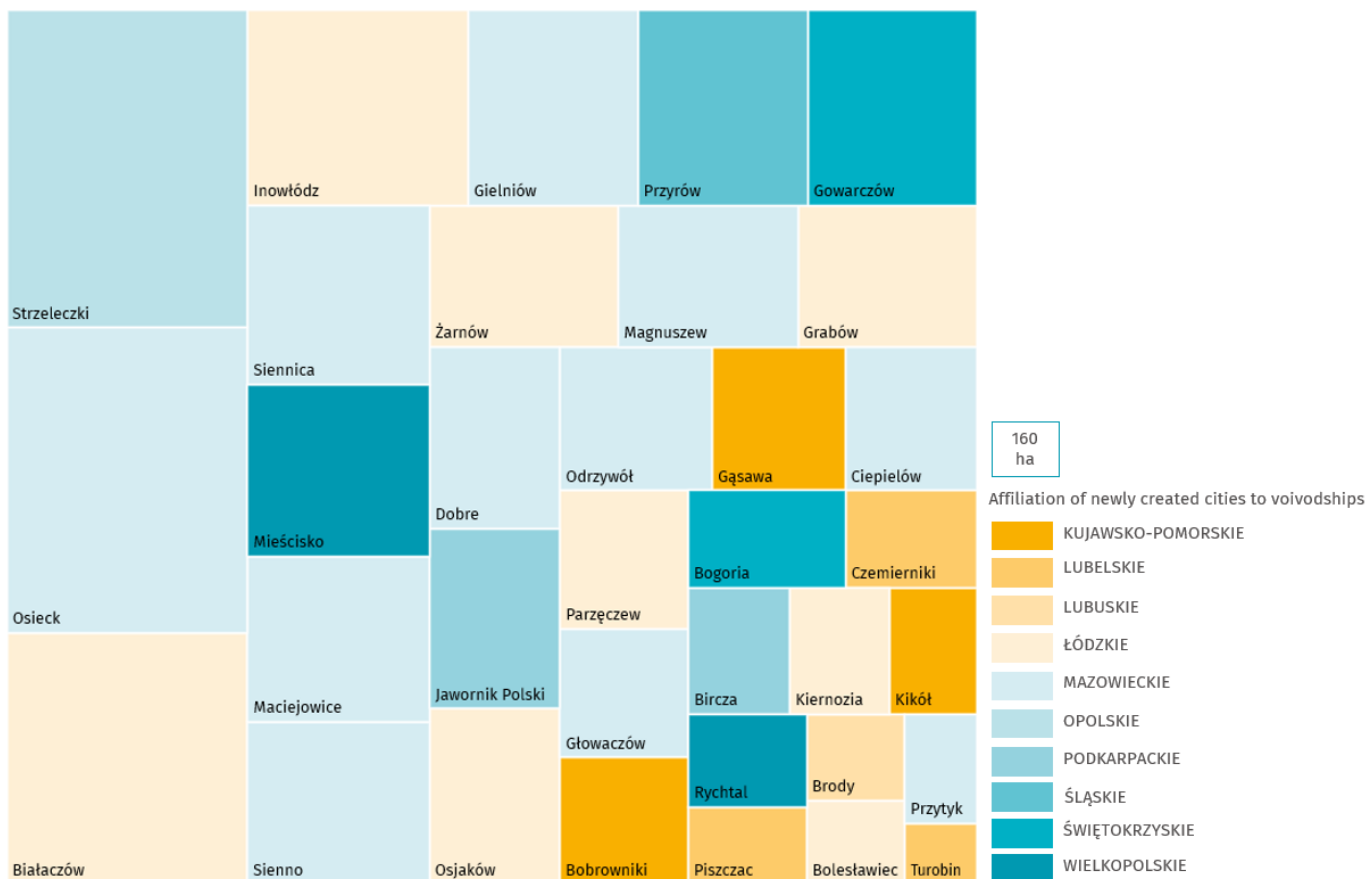
The increase in the area of rural gminas occurred in 3 voivodships: zachodniopomorskie (+20 ha), pomorskie (+4 ha) and warmińsko-mazurskie (+3 ha). In contrast, the largest decreases in area were recorded in mazowieckie voivodship by 139,913 ha and łódzkie voivodship by 85,376 ha. In 3 voivodships (dolnośląskie, małopolskie and podlaskie), the area of rural gminas remained unchanged relative to 2023. Changes in the area of rural and urban-rural gminas that were characterized by the greatest variability in terms of areas taking part in exchange are presented in the chart below (Chart 1).

Chart 1. Changes in the area of rural and urban-rural gminas by voivodships in 2024.

Comparing to 2023, the balance of urban area amounted to plus 31,246 ha. This is mainly due to the introduction of changes in the territorial division of the country as of 1 January 2024, involving the creation of 34 new cities with a total area of 30,729 ha (98.3% share of the increase). The largest city from newly created is Strzeleczyki located in krapkowicki powiat in opolskie voivodship (2,774 ha), while the smallest is Turobin in biłgorajski powiat in lubelskie voivodship (160 ha). A graphical presentation of the area of newly created cities, taking into account their affiliation to specific voivodships, is Chart 2.

Chart 2. Cities created in 2024 by area and voivodships.

The largest increase in the area of cities was recorded in mazowieckie voivodship (+11,350 ha), with further significant increases in łódzkie (+7,866 ha), opolskie (+2,774 ha) and wielkopolskie (+1,908 ha) voivodships. The decrease of urban area was observed in pomorskie (-3 ha) and dolnośląskie (-1 ha) voivodships. There was no change in urban area in małopolskie, podlaskie and warmińsko-mazurskie voivodships relative to previous year.

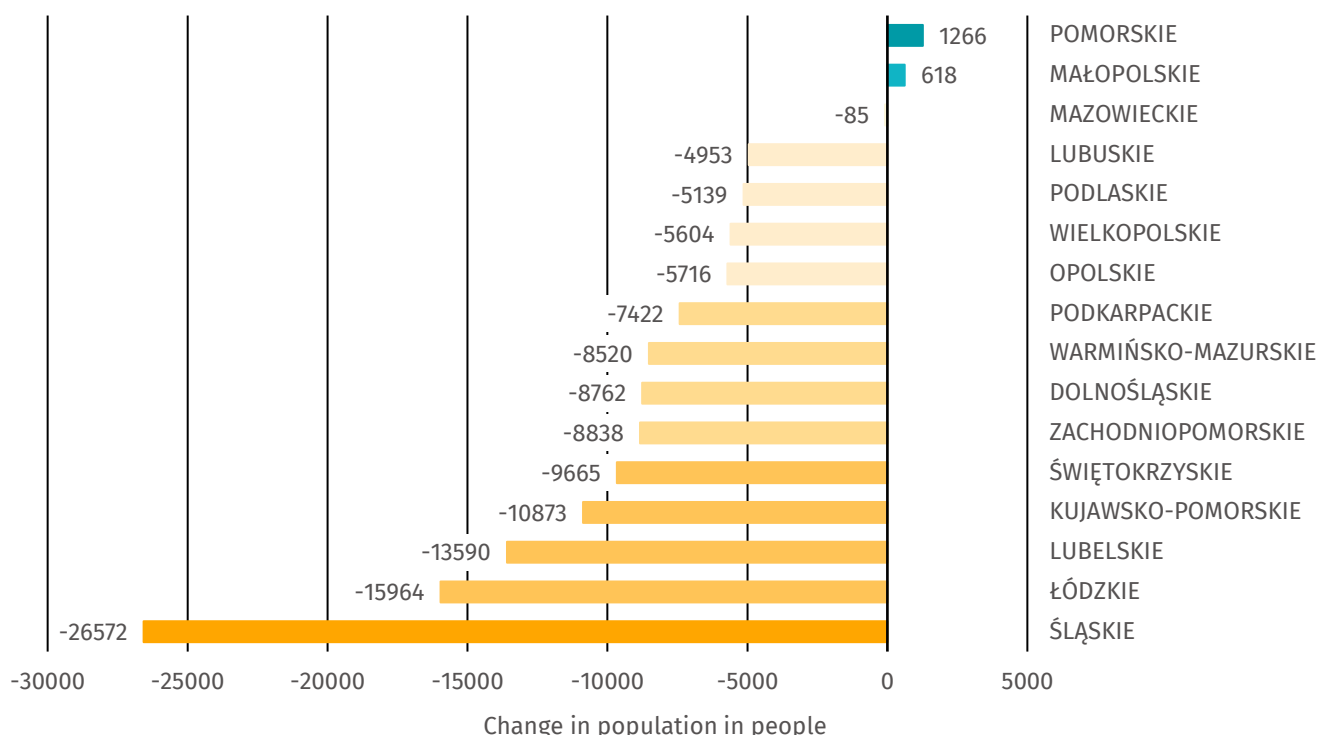
A separate group consists of adjustments to town boundaries within urban-rural gminas, resulting from changes in territorial division introduced on the basis of the provisions contained in the legal acts quoted in the Introduction to this publication. In 2024 they concerned 5 units and the largest one was the connection of 378 ha from the rural area to the town in the urban-rural gmina Książ Wielkopolski in śremski powiat in wielkopolskie voivodship. In the case of gmina Cedynia in gryfiński powiat in zachodniopomorskie voivodship, area was exchanged between the town and the rural area of the gmina, as a result of which the balance of changes for the city Cedynia amounted to -2 ha. The adjustments to town boundaries within urban-rural gminas referred to above, concerned areas with a total area of 766 ha.

Rural areas including rural gminas and rural areas in urban-rural gminas cover a total area of 29,012,600 ha, which constitutes 92.42% of the area of Poland. The balance of changes in the area of rural areas in 2024 is negative – a decrease of 31,021 ha. This is mainly due to the granting of city status to 34 localities. The largest loss of area occurred in the mazowieckie voivodship (11,350 ha).

Changes in population

In relation to 2023, the population of Poland decreased by 129,819 people. This year's number, compared to last year, assuming the previous year as 100, amounted 99.7. Referring the changes in the population to individual voivodships, the largest decrease occurred in śląskie voivodship (minus 26,572 people, 99.4) and the lowest decrease occurred in mazowieckie voivodship (minus 85 people, 100.0). Decrease of the population was noted in 14 voivodships. In 2 units – małopolskie and pomorskie voivodships, an increase in population was observed, accordingly by 618 people, 100.0 and 1,266 people, 100.1. Changes in population compared to 2023 across voivodships are presented in the chart below (Chart 3).

Chart 3. Change in population by voivodships in 2024.

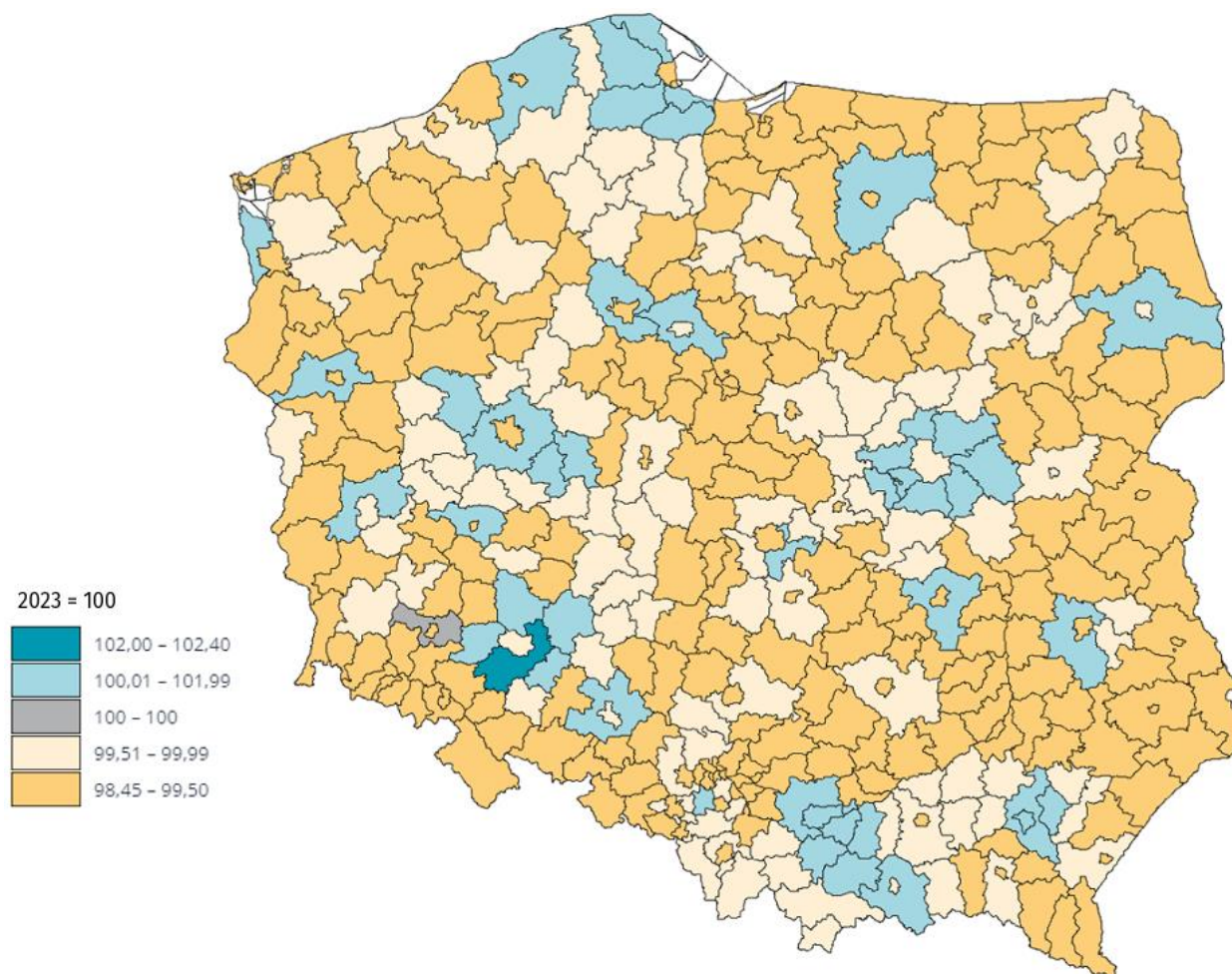

According to 314 powiaty, in comparison with 2023, a decrease in the number of inhabitants was recorded in 270 units, in 43 units there was an increase and in one unit (legnicki powiat in dolnośląskie voivodship) the number of inhabitants did not change. Decrease in population, over 1,000 people occurred in 7 powiaty, while the greatest was noted in the following units: kłodzki in dolnośląskie voivodship (minus 1,729 people, 98.8) and inowrocławski in kujawsko-pomorskie voivodship (minus 1,370 people, 99.1). The highest increase in population was observed in poznański powiat in wielkopolskie voivodship (5,983 people, 101.4). The next units with an increase over 2,000 people are: wrocławski powiat in dolnośląskie voivodship (4,375 people, 102.4), piaseczyński powiat and

wołomiński powiat in mazowieckie voivodship (accordingly by 2,959 people, 101.4 and 2,460 people, 100.9), krakowski powiat in małopolskie voivodship (2,058 people, 100.7) and wejherowski powiat in pomorskie voivodship (2,040 people, 100.9).

In group of cities with powiat status, there was a decrease in population in 63 out of 66 units. The largest was noted in Łódź, in łódzkie voivodship (minus 6,429 people, 99.0). A significant decrease, as in the previous year was recorded in the following cities: Bydgoszcz, in kujawsko-pomorskie voivodship (minus 3,604, 98.9) and Poznań, in wielkopolskie voivodship (minus 2,877, 99.5). The increase was noted in Kraków in małopolskie voivodship (2,919 people, 100.04), Gdańsk in pomorskie voivodship (1,026 people, 100.2) and Rzeszów in podkarpackie voivodship (87 people, 100.04). These units also noted an increase in population in the previous year. The spatial distribution of population changes in powiats and cities with powiat status in relation to 2023 is presented in Map 2.

Map 2. Change in population in powiat level units (2023 = 100).

Taking group of 2,477 gminas into consideration, compared to the previous year, a decrease in population was observed in 1,876 units (75.7% of all gminas). In 18 units population remained unchanged while other 583 recorded an increase. The greatest number of people decreased in cities with powiat status (being also urban gminas) mentioned above: Łódź, Bydgoszcz and Poznań. The largest increase in the population was observed in urban gminas: Kraków and Gdańsk mentioned above in group of cities with powiat status, rural gminas: Lesznowola, piaseczyński powiat in mazowieckie voivodship (1,687 people, 104.6) and Długoleka in wrocławski powiat in dolnośląskie voivodship (1,063 people, 102.5) and in urban-rural gmina Żukowo in kartuski powiat in pomorskie voivodship (1,149 people, 102.3). According to the level of change, in 5 gminas there was an increase by over 1,000 people, in 27 units was placed between 500 and 1,000 people, remaining 551 gminas noted an increase by less than 500 people. When analysing a decrease, there were 6 units with the decline of over 2000 people, 56 gminas with a decline in the range from 500 to 2,000 people and remaining 1,814 units with below 500 people.

The population in cities decreased compared to the previous year by a total of 97,504 people (99.6). In the group of 1,013 cities, an increase in the number of inhabitants was recorded in 116 units (34 newly created cities were not included in the settlement), a decrease in 859, and in 4 cities the population did not change compared to the

previous year. When analysing voivodships, the largest population decrease was in the cities of the following voivodships: śląskie (-24,724 people, 99.3), dolnośląskie (-13,092 people, 99.3), wielkopolskie (-9,461 people, 99.5), zachodniopomorskie (-8 542 people, 99.2) and łódzkie (-6,688 people, 99.5). The largest population growth was recorded in Kraków and Gdańsk, which have already been mentioned in relation to cities with city status, and in Marki in wołomiński powiat in mazowieckie voivodship (+978 people, 102.2). The largest decrease in population was recorded in cities that were listed as cities with powiat status, i.e.: Łódź, Bydgoszcz and Poznań.

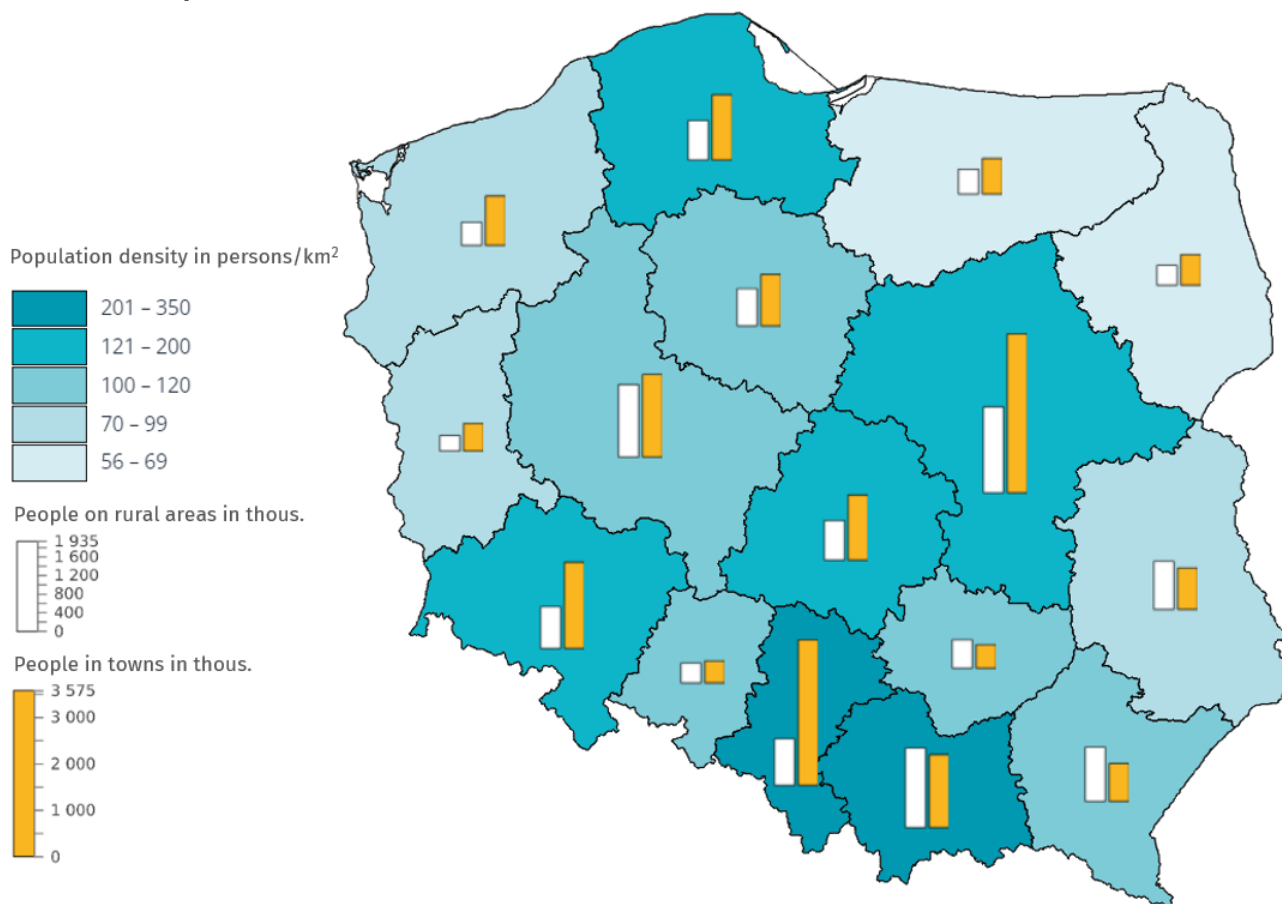
In rural areas, the number of inhabitants decreased by 32,315 people (99.8 compared to last year). The decrease occurred in 12 voivodships, the largest were recorded in the lubelskie voivodship (-9,558 people, 99.1), łódzkie voivodship (-9,276 people, 99.0), mazowieckie voivodship (-7,371 people, 99.6) and świętokrzyskie voivodship (-6,010 people, 99.1). An increase was recorded in the remaining 4 voivodships, with the largest number of people in rural areas in the following voivodships: pomorskie (+6,553 people, 100.7) and dolnośląskie (+4,330 people, 100.5).

Population density

Population density in Poland compared to the previous year has not change and amounts 120 people per 1 km². Over the last 3 years, starting from 2021, population density has decreased by 1 person per 1 km² per year. The year 2024 is the first year after 2021 in which there is no decline in population density.

As in the previous year, the highest population density occurred in śląskie voivodship and equals 350 people per 1 km². This is a decrease of 2 people per 1 km² compared to 2023, when the population density was 352 people per 1 km². Also high level of this indicator was recorded in małopolskie (226 people per 1 km²) and mazowieckie (155 people per 1 km²) voivodships, without changes compared to 2023. The units with the lowest population density, as in the previous year, include podlaskie and warmińsko-mazurskie voivodships, each with 56 people per 1 km² (decrease by 1 person per km²) and lubuskie voivodship with 70 people per 1 km² (without changes compared to 2023). Change in population density in comparison to previous year was noted in 10 units, while no change was observed in 6 units. The biggest decrease by 2 people per 1 km² occurred in śląskie voivodship. The population density index in individual voivodships and the number of people in rural areas and cities in 2024 are presented on the map below (Map 3).

Map 3. Population density and number of people (in thousands) divided into rural areas and cities in 2024 by voivodships.

In the group of powiats, the highest population density was noted in pruszkowski powiat in mazowieckie voivodship (729 people per 1 km²). The lowest population density occurred in bieszczadzki powiat in podkarpackie voivodship (18 people per 1 km²) and in four powiats located within podlaskie voivodship: sejneński (22 people per 1 km²), hajnowski (24 people per 1 km²), moniecki and suwalski (both with 27 people per 1 km²). Among the five powiats mentioned above, no change in population density was recorded. Units with the largest decrease in population density compared to previous year are 2 powiats in małopolskie voivodship i.e. chrzanowski and oświęcimski, wodzisławski powiat in śląskie voivodship and skarżyski powiat in świętokrzyskie voivodship – each unit with decrease by 3 people per 1 km². The increase in this indicator was observed in 26 powiats – the greatest in pruszkowski powiat in mazowieckie voivodship (an increase by 6 people per 1 km²) and the decrease in 121 powiat units. Population density in 167 units remained unchanged in comparison to previous year. The percentage of cities with powiat status and powiats, depending on the type of change in population density, is presented in the charts below, Chart 4 and Chart 5, respectively.

Chart 4. Percentage of cities with powiat status in which there was a change in population density in 2024 by type of change.

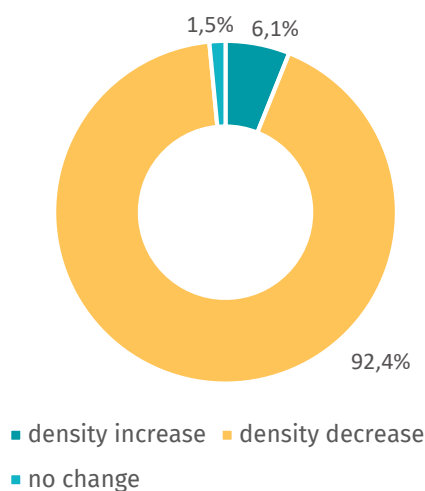
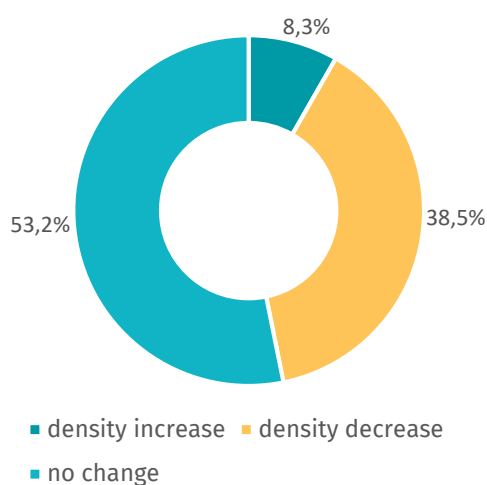

Chart 5. Percentage of powiats in which there was a change in population density in 2024 by type of change.

Within cities with powiat status, the highest population density was observed in Capital City of Warsaw in mazowieckie voivodship (3,599 people per 1 km², decrease from 3,600 people per 1 km²) and in cities with powiat status in śląskie voivodship: Świętochłowice (3,416 people per 1 km²) and Chorzów (3,019 people per 1 km²), despite decreases in comparison to previous year accordingly by 27 people per 1 km² and by 40 people per 1 km².

According to gminas, the most densely populated units are located within mazowieckie voivodship. The highest level of population density was observed in mentioned above urban gmina Ząbki in wołomiński powiat. The following units have also urban character and include: Piastów (pruszkowski powiat), Legionowo (legionowski powiat), Capital City of Warsaw, Pruszków (pruszkowski powiat) and Mińsk Mazowiecki (miński powiat) located in mazowieckie voivodship, Świętochłowice and Chorzów in śląskie voivodship, all with indicator at level over 3,000 people per 1 km². Repeatedly, the highest population density within urban-rural gminas was observed in Wołomin in wołomiński powiat, mazowieckie voivodship (828 people per 1 km² – decrease by 2 people per 1 km² comparing to 2023) while within rural gminas, the highest indicator was observed in Buczkowice in bielski powiat in śląskie voivodship (576 people per 1 km² – decrease by 2 people per 1 km² comparing to previous year). This is another year, when the lowest population density was noted in rural gmina Lutowiska in bieszczadzki powiat in podkarpackie voivodship (4 people per 1 km² – no changes compared to the previous year). Population density below level of 20 people per 1 km² was observed in 108 gminas, one of which, Krynica Morska in nowodworski powiat in pomorskie voivodship, has urban character. The greatest increase in population density at gmina level occurred in urban gmina Marki in wołomiński powiat, mazowieckie voivodship (increase by 38 people per 1 km²), while the greatest decrease (by 40 people per 1 km²) in urban gmina Chorzów being at the same time city with powiat status, located in śląskie voivodship.

The greatest level of population density within cities in Poland, as in 2023, with an index above 3,000 people per 1 km², have cities located in three voivodships: mazowieckie (Ząbki - 4,130 people per 1 km², Piastów - 3,974 people per 1 km², Legionowo - 3,887 people per 1 km², Warsaw - 3,599 people per 1 km², Pruszków - 3,411 people per 1 km²,

Piaseczno - 3,202 people per 1 km² and Mińsk Mazowiecki - 3,020 people per 1 km²), śląskie (Świętochłowice – 3,416 people per 1 km² and Chorzów – 3,019 people per 1 km²) and wielkopolskie (Swarzędz – 3,433 people per 1 km²). The greatest increase in population density was recorded in the cities of mazowieckie voivodship: Ożarów Mazowiecki in warszawski zachodni powiat (an increase of 57 people per 1 km²), Marki (an increase of 38 people per 1 km²) and Ząbki (mentioned above) both in wołomiński powiat and Wieliczka located in małopolskie voivodship in wielicki powiat (an increase of 36 people per 1 km²). The greatest decreases in population density occurred in Książ Wielkopolski in śremski powiat in wielkopolskie voivodship (decrease by 835 people per 1 km²) and Międzyrzecz in międzyrzeczki powiat in lubuskie voivodship (decrease by 456 people per 1 km²).

The population density of rural areas, which consists of 1,464 rural gminas and 711 rural areas in urban-rural gminas, is 52 people per 1 km². The highest was recorded in the following voivodships: małopolskie (133 people per 1 km²) and śląskie (123 people per 1 km²).

Units with the biggest and the smallest values of characteristics

Table 23 of tabular part of publication contains detailed information about territorial division units with the highest and lowest values of attribute position. The division taken into account was both in terms of area (part of table "A") and in terms of population (in part "B"). The table also contains information about the ranking positions of individual territorial division units at the level of voivodships, powiaty, cities with powiat status, gminas (urban, rural and urban-rural) and cities (also cities in urban-rural gminas).

The largest voivodship in terms of area is mazowieckie voivodship (3,555,871 ha), the smallest is opolskie voivodship (941,160 ha). The largest powiat in this respect is białostocki powiat in podlaskie voivodship (297,656 ha), the smallest is bieruńsko-łędziński powiat in śląskie voivodship (15,814 ha). The largest gmina from the entire group of gminas in terms of area is Gdańsk (68,300 ha) in pomorskie voivodship, the smallest unit is Górowo Iławeckie in bartoszycki powiat (332 ha) in warmińsko-mazurskie voivodship.

As with the area, mazowieckie voivodship is the largest voivodship in terms of population (5,510,527 people), the smallest is opolskie voivodship (936,725 people). The Capital City of Warsaw is also the most populous city with powiat status, gmina in general, an urban gmina and a city (1,861,599 people). The least populated city with powiat status is Sopot in pomorskie voivodship (31,903 people), the gmina – Krynica Morska in nowodworski powiat in pomorskie voivodship (1,165 people) and the city – Opatowiec in kazimierski powiat in świętokrzyskie voivodship (308 people).

Poland state border crossings

The gminas in which the generally accessible border crossings are located are listed in Table 21 (in tabular part of publication). As of 1 May 2023, in gmina Sztutowo in nowodworski powiat, pomorskie voivodship, a new sea border crossing, Nowy Świat, was created, hence the number of border crossings increased by 1 compared to the previous year. No changes in the location of border crossings were recorded. Border crossings have been divided into 3 types and have the following letter markings:

- a - located at airports,
- b - located within seaports,
- c - publicly accessible border crossings (to cross the border on the basis of passports and other documents authorizing boundary crossing).

The commonly used name of the border crossing point, mentioned in the legal provisions referred to in the Introduction to this publication, does not have to be the same as the territorial unit in which the border crossing point is actually located (this applies to air border crossing points).

The gminas in which border crossings are located, intended solely for small and simplified border traffic, which can be crossed on the basis of issued passes, have not been marked.

In accordance with the Schengen Agreement referred to in the Introduction, Poland's borders with Germany, Czech Republic, Slovakia and Lithuania have become the internal borders of the European Union. Therefore, table 21 lists only the existing border posts in the areas of gminas located near Poland's borders with: Russia (in 4 gminas), Belarus (in 9 gminas) and Ukraine (in 11 gminas).

UWAGI METODOLOGICZNE

- Podział terytorialny kraju na województwa, powiaty, miasta na prawach powiatu, gminy i miasta oraz liczbę miejscowości wiejskich wykazano według stanu w dniu 01.01.2024 r.
- Dane o powierzchni jednostek podziału terytorialnego według stanu w dniu 01.01.2024 r., wyrażone w hektarach i kilometrach kwadratowych, podano zgodnie z wykazami państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (PRG), prowadzonego w Głównym Urzędzie Geodezji i Kartografii. Ze względu na zaokrąglenia danych o powierzchni, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.
- Jednostki, na które rzutowały zmiany w podziale terytorialnym kraju, ogłoszone w Dzienniku Ustaw, przedstawiono w Tabl. 20.
- Liczbę ludności we wszystkich prezentowanych jednostkach wykazano na podstawie bilansu ludności według stanu w dniu 31.12.2023 r., na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r., w przeliczeniu na podział terytorialny obowiązujący od 01.01.2024 r.
- Do przeliczenia liczby ludności ze stanu 31.12.2023 r. na 01.01.2024 r. zostały wykorzystane informacje przekazane na Zestawieniach danych dotyczących obszarów przekazywanych w związku z dokonaną zmianą w podziale terytorialnym, stanowiących załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie rejestru TERYT, przywołanego we wstępie do publikacji.
- W celu uzyskania dokładniejszego wyniku, liczbę ludności na 1 km² w przekroju jednostek podziału terytorialnego obliczono na podstawie danych o powierzchni wyrażonej w hektarach.
- W tablicach 7, 8, 9, 10, zawierających przedziały liczbowe powierzchni wyrażone w km², jednostki podziału terytorialnego kwalifikowano do poszczególnych przedziałów w oparciu o ich powierzchnię wyrażoną w hektarach.
- Lokaty jednostek podziału terytorialnego kraju prezentowane są w odniesieniu do powierzchni wyrażonej w hektarach oraz liczby ludności. Lokaty określają pozycję danej jednostki w ogólnej zbiorowości jednostek danego stopnia podziału terytorialnego (w przypadku szczebla powiatowego – odrębnie dla powiatów oraz miast na prawach powiatu). W przypadku, gdy dwie lub więcej jednostek charakteryzują się identyczną powierzchnią lub liczbą ludności, otrzymują one taką samą lokatę. Następna jednostka, o mniejszej wartości cechy, otrzymuje następną w kolejności lokatę. W związku z tym liczba lokat może być mniejsza niż liczba jednostek danego stopnia podziału terytorialnego.
- 66 miast stanowiących gminy miejskie, które jednocześnie posiadają status miasta na prawach powiatu, ujętych jest w tablicach dotyczących miast na prawach powiatu oraz gmin, a także w tablicy prezentującej dane dla miast. Również lokaty pod względem powierzchni i liczby ludności zostały im nadane we wszystkich tych grupach jednostek, tj. w zbiorowości miast na prawach powiatu, gmin oraz miast.
- Zbiorowość 1013 miast prezentowaną w Tablicach: 5, 9, 17 i 22 stanowią: 302 gminy miejskie oraz 711 miast położonych w gminach miejsko-wiejskich.
- Tereny wiejskie w 2 175 gminach, prezentowane w Tablicach: 6, 10 i 18 stanowią gminy wiejskie (1 464 jednostek) oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich (711 jednostek).

METHODOLOGICAL NOTES

- Territorial division of the country into voivodships, powiats, cities with powiat status, gminas and towns, as well as the number of rural localities are listed as of 1 January 2024.
- The area of the units of territorial division as of 1 January 2024, presented in hectares and square kilometres, are given according to the National Register of Boundaries, kept by Head Office of Geodesy and Cartography. In the area of units, the PRG data include the area of internal sea waters within the new boundaries, determined in connection with their adjustment to the baseline of the territorial sea. Due to data rounding, in some cases the sum of the components may slightly differ from the "total" figures given.
- Territorial units affected by changes in territorial division are presented in Table 20, according to Journal of Law.
- The population in all presented units is a population balance as of 31 December 2023, on the basis of the National Population and Housing Census 2021, recalculated according to the territorial division of the country as of 1 January 2024.
- For the calculation of the population as of 31 December 2023 to 1 January 2024, the information provided in the Specification of data on respective areas, submitted in connection with a change to a register, mentioned in the Introduction, was used.
- The population per 1 km² across the units of territorial division was calculated according to data on area in hectares in order to obtain more accurate result.
- In the tables 7, 8, 9, 10 territorial division units were qualified into particular sections expressed in km² according to their area given in hectares.
- Positions in the list of particular units of territorial division of the country, are presented with regard to area expressed in hectares and population. The position indicates the rank for given unit in a general group of units of particular level of territorial division (in case of powiat level the rank positions of powiats and cities with powiat status are given separately). If two or more units have the same area or population, they are assigned to the same place in the list. A successive unit with smaller feature value is assigned to a consecutive position in the list. Therefore the number of places in the list can be smaller than the number of units of particular level of territorial division.
- 66 towns which are urban gminas, being also the cities with powiat status are listed in the tables containing cities with powiat status, gminas, and in the table presenting data for towns. Also the positions in terms of area and population are assigned to these cities in all groups of units, i.e. in the group of cities with powiat status, gminas and towns.
- The group of 1013 towns presented in Tables: 5, 9, 17 and 22 constitute together: urban gminas (302 units) and towns in the urban-rural gminas (711 units).
- Rural territories in 2,175 gminas, presented in Tables: 6, 10 and 18 constitute together: rural gminas (1,464 units) as well as rural areas in the urban-rural gminas (711 units).